

Remembering Nisargadatta Maharaj

Samen met een vriendin bekeek ik onlangs een nieuw boek over Nisargadatta Maharaj. Het was meer een fotoboek aangevuld met uitspraken van Maharaj. Ik kende sommige van de mensen op de foto's en vertelde over hen. Dit gesprek leidde tot een lange, diepgaande dialoog over wat er in die tijd rond Maharaj is gebeurd. Nadat ze weg was, besloot ik sommige gebeurtenissen die ik me nog herinneren kon, op te schrijven. Ik had nooit de moeite genomen mijn ervaringen met Maharaj te noteren. Terwijl ik zo aan het schrijven was, kwamen er allengs andere herinneringen naar boven, dingen waar ik jaren niet aan gedacht had. Het volgende artikel is dan ook het verslag van het bijzondere gesprek die middag met daarnaast herinneringen aan gebeurtenissen die ik nog niet eerder vermeld heb.

Harriet: Ieder boek over Maharaj dat ik ken en ik denk dat ik de meesten wel gezien heb, zijn aantekeningen over zijn Leer. Was er niemand die de moeite nam om bij te houden wat er zich zoal om hem heen afspeelde. Ramakrishna had zijn "Gospel of Ramakrishna", Ramana Maharshi zijn "Day by Day". Devotees hebben hele bibliotheken gevuld met boeken over het leven met hun goeroe. Waarom is iets dergelijks niet bij Maharaj gebeurd?

David: Maharaj sprak zelden over zijn leven en moedigde ook vragen daarover niet aan. Ik denk dat hij zich zelf zag als een soort dokter die de diagnose stelde en het juiste medicijn voorschreef voor spirituele kwaaltjes waarmee men bij hem kwam. Het medicijn bestond uit zijn aanwezigheid, en de kracht van zijn woorden. Anekdoten uit zijn verleden maakten geen deel uit van die medicijnen. Ook leek hij niet geneigd verhalen over iets of iemand anders te vertellen.

Harriet: Je zegt net, "sprak zelden". Betekent dit dat je in ieder geval wel wat verhalen gehoord hebt? Wat heb je hem horen vertellen?

David: Het ging voornamelijk over zijn goeroe, Siddharameshwar Maharaj, en de inpakt die deze man op zijn leven heeft gehad. Ik denk dat zijn liefde voor zijn goeroe en zijn dankbaarheid jegens hem dagelijks bij hem te zien was. Nisargadatta deed iedere dag vijf bhajans alleen maar omdat zijn goeroe hem dat gevraagd had. Siddharameshwar Maharaj stierf in 1936 maar Nisargadatta hield zich meer dan veertig jaar aan dit verzoek.

Ik heb hem eens horen zeggen, "Mijn goeroe vroeg me deze vijf bhajans dagelijks te doen en tot aan zijn dood heeft hij deze opdracht nooit ingetrokken. Ik hoef het niet meer te doen maar ik zal er mee doorgaan tot mijn dood omdat dit de opdracht van mijn goeroe was. Ik houd me trouw aan zijn opdracht, zelfs al zeggen deze bhajans me zelf niet zo veel maar ze maken deel uit van het respect en de dankbaarheid die ik voor hem voel"

Harriet: Sprak hij wel eens over zijn tijd bij Siddharameshwar Maharaj, over wat tussen hen is voorgevallen?

David: Niet tijdens één van mijn bezoeken. Ranjit Maharaj, verscheen eens tijdens een ochtend satsang. Ze babbelden een paar minuten in het Marathi waarna Ranjit weer vertrok.

Maharaj zei gewoon, "Deze man is een jnani. Hij is een discipel van mijn goeroe maar zelf is hij géén goeroe". Einde verhaal. Het bezoek had een springplank kunnen zijn voor tal van

verhalen over zijn goeroe of over Ranjit maar hij had geen behoefte er over te praten. Hij ging gewoon door met het beantwoorden van vragen van zijn bezoekers.

Harriet: Wat heb je nog meer gehoord over zijn background en over de spirituele traditie waar hij uit voortkwam?

David: Hij behoorde tot de spirituele lineage die we kennen als de Navnath Sampradaya. Dat was geen geheim want bij hem aan de muur hingen foto's en afbeeldingen van veel leraren van die lineage. Iedere ochtend voerde hij een goeroe poedja uit waarna hij kum kum (turmeric poeder) op het voorhoofd van alle leraren van zijn lineage wreef en ook op de foto's van een ieder waarvan hij meende dat ze verlicht waren. Ik moet er bij zeggen dat de muren vol hingen met portretten. Ramana Maharshi was er bij en talrijke andere bekende heiligen die niet tot zijn lineage behoorden. Er waren ook afbeeldingen te vinden van anderen zoals van Shivaji, een bekend veldheer enkele eeuwen geleden.

Ik vroeg hem eens hoe Shivaji op de muur was terecht gekomen en hij antwoordde, "Mijn zoon wilde dat ik dat deed. Het gaat om het logo van ons merk Beedies. Hij denkt dat de omzet zal stijgen als Shivaji tussen al die andere afbeeldingen hangt voor wie poedja gedaan wordt".

Harriet: Wat zei hij over al die afbeeldingen van mensen van zijn lineage? Vertelde hij wel eens wie dat waren?

David: Nooit, ik ontdekte een paar jaar later hoe ze heetten toen ik een boek in handen kreeg van R.D. Ranade van een afdeling van de Sampradaya in Karnataka. Hij, of liever gezegd zijn organisatie, bracht een herinneringsalbum uit met dezelfde foto's die ik gezien had op de muur bij Maharaj, tezamen met een korte toelichting over die personen.

Ik herinner me een bijzonder verhaal van Maharaj over de Sampradaya. Hij zat zoals gebruikelijk vragen te beantwoorden, toen hij dat onderbrak om ons iets over vroeger te vertellen.

"Ik zit hier nu wel dagelijks jullie vragen te beantwoorden maar dat is niet hoe de leraren van mijn lineage te werk gingen. Een paar honderd jaar geleden bestond er überhaupt geen satsang met vragen en antwoorden. We vormden een lineage van huisvaders en dat betekende dat iedereen in zijn eigen levensonderhoud moest voorzien. Er waren geen samenkomsten zoals deze waarbij bezoekers in grote getale met hun vragen bij de goeroe kwamen. Reizen was moeilijk in die tijd. Er waren geen bussen, treinen of vliegtuigen. Vroeger reisde de goeroe te voet en bleven de discipelen thuis om voor hun gezin te zorgen. De goeroe reisde van dorp tot dorp om zijn volgelingen te ontmoeten. Als hij iemand ontmoette die volgens hem rijp was om lid te worden van de Sampradaya, dan initieerde hij hem met de mantra van de lineage. Dat was het enige onderricht dat men gaf. De volgeling begon dan de mantra te reciteren en af en toe verscheen de goeroe in het dorp om te kijken of er vooruitgang was geboekt. Als de goeroe dacht dat hij spoedig zou overlijden, dan benoemde hij één van de huisvader - devotees als de nieuwe goeroe en die goeroe nam vervolgens het onderricht over: wandelen van dorp tot dorp; hij wijdde nieuwe volgelingen in en keek of de oude hun best hadden gedaan".

Ik weet niet waarom hij opeens met dit verhaal kwam. Misschien had hij er even genoeg van steeds de dezelfde vragen te moeten aanhoren.

Harriet: Ik heb gehoord dat Maharaj soms een mantra gaf aan mensen die daarom vroegen. Ging het dan om dezelfde mantra?

David: Ja, maar hij maakte er geen reclame voor. Ik hoorde hem eens zeggen, “Mijn goeroe heeft me toestemming gegeven deze mantra te geven aan een ieder die er om vroeg maar ik wil niet dat je denkt dat het nodig is, of belangrijk. Het is belangrijker de bron van je wezen te ontdekken”.

In ieder geval waren er mensen die er om vroegen. Hij nam ze dan mee naar beneden en fluisterde de mantra in zijn of haar oor. Het was er een in het Sanskriet en nog een lange ook en je kreeg maar één kans de mantra in je oren te knopen. Hij schreef hem niet voor je op. Als je hem na die influistering niet onthouden had, kreeg je geen tweede kans.

Harriet: Wat had Siddharameshwar Maharaj hem nog meer voor instructies gegeven? Was hij degene die Maharaj aanmoedigde tijdens de satsang vragen te beantwoorden, iets wat afweek van wat gebruikelijk was?

David: Ik weet niet of hij hem gezegd heeft op een bepaalde manier satsang te geven. Siddharameshwar Maharaj had hem wel verteld dat hij onderricht kon geven en aan een ieder die daarom vroeg, de goeroe mantra kon geven maar hij had Maharaj geen toestemming gegeven een opvolger te benoemen. Vergeet niet dat Nisargadatta het Zelf nog niet gerealiseerd had toen Siddharameshwar Maharaj overleed.

Harriet: Hoe zit het met hemzelf? Sprak hij wel eens over zijn kindertijd of zijn familie? Ramana vertelde vaak over zijn jonge jaren maar ik kan me niet herinneren één enkel biografisch detail in één van de boeken van Maharaj te hebben gelezen.

David: Dat klopt. Hij leek het niet nodig te vinden over zijn verleden te praten. Het enige verhaal dat ik me kan herinneren, was meer een anekdote dan een verhaal. Er kwam iemand binnen die hem blijkbaar al jaren kende. Op gemoedelijke toon sprak hij met Maharaj in het Marathi. Er was niemand die vertaalde maar na ongeveer tien minuten begonnen de aanwezigen die Marathi verstonden, de een na de ander in lachen uit te barsten. Met toestemming van Maharaj, legde een van de vertalers uit wat er aan de hand was.

“Maharaj zegt dat toen hij getrouwd was, hij het hard te verduren had van zijn vrouw. Ze hield hem steeds in de gaten en vertelde hem wat hij moest doen. “Maharaj doe dit, Maharaj ga naar de markt en koop dit of dat”.

Ze noemde hem natuurlijk geen Maharaj, maar ik weet niet meer hoe ze hem aansprak.

De vertaler ging verder: “Zijn vrouw overleed lang geleden toen Maharaj nog in de veertig was. Het is gebruikelijk voor mannen op die leeftijd die weduwnaar zijn geworden om opnieuw te trouwen, en dus wilden zijn familie dat hij een andere vrouw nam. Maharaj weigerde en zei, “De dag dat zij dood ging, ben ik met Vrijheid getrouwd”.

Ik kan me gewoon niet voorstellen dat iemand Maharaj de les leest of dat ook maar probeert. Hij stond stevig in zijn schoenen en liet niet met zich sullen.

Harriet: Ik heb begrepen dat “stevig in zijn schoenen staan” wel erg zwak uitgedrukt is. Ik heb gehoord dat hij soms behoorlijk humeurig kon zijn, en ook wel agressief.

David: Ja, dat klopt maar ik denk dat het hoorde bij zijn manier van onderricht. Soms moeten bepaalde mensen even wakker geschud worden en soms is een goede brul de remedie. Ik herinner me een vrouw die heel onschuldig vroeg, “Ik dacht dat verlichte mensen altijd blij en gelukzalig waren. U ziet er meestal humeurig uit. Geeft uw staat u dan geen voortdurende blijdschap en stilte”?

Maharaj antwoordde, “De enige keer dat de jnani werkelijk blij is, is wanneer iemand anders een jnani wordt”.

Harriet: Hoe vaak komt dat volgens hem voor?

David: Ik zou het niet weten. Dat was een onderwerp waar hij niet over leek te willen praten.

Ik heb hem eens heel direct gevraagd, “Hoeveel mensen hebben door uw satsang het Zelf gerealiseerd?

Hij zat niet echt op die vraag te wachten. “Zijn dat jouw zaken”? vroeg hij, “Kan die kennis jou soms verder helpen”?

“Tja,” zei ik, “al naar gelang uw antwoord zou mijn gerechtvaardigd optimisme kunnen toenemen of afbrokkelen. Als er bij een loterij één enkele prijs te winnen is op tien miljoen loten, zal me dat niet erg optimistisch stemmen. Maar als er honderd prijzen te vergeven zijn op duizend loten, dan heb ik er meer vertrouwen in. Als u mij kunt verzekeren dat er mensen rondlopen die hier zijn ontwaakt, dan voel ik mij over mijn eigen kansen gesterkt. En ik denk dat als ik mij daardoor gesterkt voel, het mijn doorzettingsvermogen zal versterken”.

“Doorzettingsvermogen” was één van zijn sleutelwoorden. Hij meende dat het goed was een groot verlangen naar het Zelf te hebben en dat men zoveel mogelijk de aandacht daarop gericht moest houden. Dit totale gefocussed zijn op de waarheid, noemde hij doorzettingsvermogen.

Ik weet niet meer precies wat Maharaj voor antwoord gaf behalve dat hij zich niet bezig hield met getallen. Hij scheen te denken dat het zijn zaak niet was of van wie dan ook om dat te weten.

Harriet: Misschien waren het er zo weinig dat je dat beter niet kon weten vanwege je “doorzettingsvermogen”.

David: Dat is één mogelijkheid maar ik denk dat er meer waren.

Harriet: Ben je er ooit achter gekomen, direct of indirect?

David: Niet op die dag, hoewel, ik liet de zaak rusten maar wachtte tot er weer een moment kwam waarop ik de vraag opnieuw aan de orde kon stellen. Op een ochtend was Maharaj nog humeuriger dan gewoonlijk over ons collectief onvermogen te begrijpen waar hij het over had.

“Waarom verdoe ik mijn tijd met jullie? riep hij uit. “Waarom is er niet één die snapt waar ik het over heb”?

Ik rook mijn kans: “Hoeveel mensen hebben sinds u satsang geeft, uw instructies werkelijk begrepen”?

Het was even stil en toen zei hij, “Eén, en dat was Maurice Frydman. Die nam alles in vertrouwen aan en ik hoefde er dan niet verder op in te gaan.

Ik heb al eerder vermeld dat hij aan het eind van de ochtend-poedja in zijn kamer, kum kum wreef op de afbeeldingen van mensen die volgens hem verlicht waren. Er waren ook twee grote foto's van Maurice en die kregen allebei de dagelijkse kum kum beurt. Maharaj

had duidelijk veel respect voor Maurice. Ik herinner me bij één van mijn eerste bezoeken dat ik hem aansprak over zijn woorden in “I Am That”. Het ging volgens mij over het bevredigen van verlangens. Maharaj was het er aanvankelijk niet mee eens dat die woorden van hem afkomstig waren maar opeens zei hij, “Maar als Maurice dit opgeschreven heeft, dan moet het wel waar zijn. Maurice was een jnani en jnani’s spreken altijd de waarheid”.

Ik sprak een aantal mensen die Maurice nog gekend hebben en ze hebben bijna allemaal heel bijzondere verhalen over hem. Maurice kwam in 1930 bij Swami Ramdas die hem toen verteld zou hebben dat dit zijn laatste leven was. Die uitspraak is terug te vinden in “Talks with Sri Ramana Maharshi”, dus tientallen jaren vóór Maurice ‘Maharaj’ ontmoette. In de loop van zijn leven was hij een volgeling geweest van Ramana Maharshi, Mahatma Gandhi en J. Krishnamurti. In de tijd van Gandhi werkte hij voor de Radja van een klein vorstendom en wist die man ervan te overtuigen om af te treden en al zijn macht over te dragen aan de mensen die hij voordien als absoluut monarch bestuurd had. Zijn gehele leven zat vol met zulke opmerkelijke gebeurtenissen waar bijna niemand iets van af weet. Iemand die vroeger een hoge functie bekleed had in de Indiase Regering in de jaren 60 vertelde me eens dat het Maurice Frydman was die de toenmalige premier Pandit Nehru ervan wist te overtuigen dat de Dalai Lama en andere gevluchte Tibetanen in India mochten blijven. Maurice schijnt hem maandenlang te hebben lastig gevallen tot Nehru tenslotte toe gaf. Geen van dit soort activiteiten zijn gepubliceerd omdat Maurice in het geheel niet op publiciteit gesteld was en zijn werk het liefst anoniem deed.

Harriet: Hoe zag Maurice’s relatie met Ramana Maharshi er uit? Heeft hij erover geschreven?

David: In de boeken van de Sri Ramanashram is daar weinig over te vinden en als zijn naam ergens opduikt, dan kwam dat omdat Ramana hem over iets belangrijks aansprak. In een artikel dat Maurice op latere leeftijd schreef, betreurt hij het dat hij niet volledig gebruik heeft gemaakt van het onderricht van de Maharshi en van diens aanwezigheid toen hij nog leefde. Toch heeft hij zijn opmerkelijke intellect en schrijverstalent gebruikt om “Maharshi’s Gospel” in 1939 uit te brengen. Dit is één van de belangrijkste collecties van dialogen tussen Ramana en zijn devotees. De tweede helft van het boek bevat Maurice Frydman’s vragen en de antwoorden van Ramana. De kwaliteit van de dialogen en de weergave daarvan is buitengewoon goed.

Een paar eeuwen geleden stuitte een Franse rekenkundige op een moeilijk probleem en nodigde een ieder uit met de oplossing te komen. Isaac Newton loste de zaak snel op en stuurde het antwoord anoniem naar de Fransman. Die zag meteen dat Newton er achter zat en hij zou gezegd hebben, “Een leeuw herken je aan zijn klauwen”.

Ik zou dezelfde opmerking kunnen plaatsen bij het tweede deel van “Maharshi’s Gospel”. Hoewel Maurice’s naam in geen enkele editie van het boek voorkomt, ben ik er van overtuigd dat hij de redacteur was en de vragensteller.

Harriet: Voor zover je weet heeft Maharaj nooit in het openbaar bevestigd dat iemand verlicht was?

David: Er kunnen er meer zijn maar er is er maar één waarvan ik het zeker weet - omdat ik er zelf bij was. Het ging om iemand - volgens mij was het een Canadees - en heette hij Rudi. Vóór mijn eerste ontmoeting met Maharaj had ik naar een aantal satsang tapes geluisterd en deze man, Rudi, was daarop prominent te horen. Ik moet zeggen dat hij op mij heel onaangenaam overkwam. Hij zat maar te drammen en provocerende opmerkingen te maken.

Het schijnt dat Maharaj hem er een aantal keren uit heeft gegoooid. Ik had Rudi nog niet gezien. Ik kende hem alleen van die tapes.

Op een dag zei Maharaj, “Vanmorgen krijgen we bezoek van een jnani, en hij heet Rudi”. Ik begon te lachen want ik nam aan dat Maharaj de draak stak met Rudi’s claim verlicht te zijn. Maharaj kon genadeloos zijn als het ging om mensen die claimden verlicht te zijn maar het niet waren. Wolter Keers, een Nederlandse Advaita leraar, was zo iemand die in die categorie viel. Ieder keer als Wolter hem kwam opzoeken in Bombay, richtte Maharaj zich tot hem vanwege diens claim verlicht te zijn wat hij absoluut niet was. Tijdens één van die bezoeken begon Maharaj Wolter al de les te lezen nog voor die goed en wel in de kamer was. Er was namelijk een houten trap die uitkwam op de kamer waar Maharaj satsang gaf. Zodra Wolter’s hoofd in het trapgat verscheen, onderbrak Maharaj zijn dialoog en opende het vuur.

“Je bent niet verlicht! Hoe durf je in het Westen te beweren dat je verlicht bent?”

Tijdens één van mijn bezoeken was de komst van Wolter aangekondigd en Maharaj bleef maar vragen waar hij uitbleef.

“Waar is hij? Ik ga hem nog eens de volle laag geven. Hoe laat zou hij hier zijn?”

Ik moest die keer weg vóór Wolter arriveerde en weet dus niet welke vorm Maharaj’s betoog heeft aangenomen maar ik ben bang dat het er heet aan toe gegaan is.

Maar goed, laten we terugkomen op Rudi. Toen Maharaj dus aankondigde dat een “jnani” onderweg was, nam ik aan dat Rudi de “Wolter massage” zou krijgen. Echter, tot mijn verbazing behandelde Maharaj hem bij binnenkomst alsof hij te maken had met een echte jnani.

Na zich een groot deel van de ochtend hardop afgevraagd te hebben wanneer hij nu zou komen, vroeg Maharaj zodra Rudi binnenkwam, waarom hij gekomen was.

“Om u te vertellen hoe ik u waardeer en om u te bedanken voor wat u voor me heeft gedaan. Ik ga nu naar Canada en dus kom ik afscheid nemen”.

Met deze uitleg nam Maharaj geen genoegen: “Als je naar deze kamer komt, moet er nog wat twijfel in je zitten. Als alle twijfels weg waren, dan had je niet de moeite genomen hier nog te komen. Ik ga nooit op bezoek bij andere leraren of goeroes omdat ik geen enkele twijfel heb over wie ik ben. Ik hoef nergens meer naar toe. Geregeld krijg ik van mensen te horen, “U moet deze of die leraar eens ontmoeten. Ze zijn werkelijk heel bijzonder”, maar ik hoef er niet naar toe want er is niets dat ik van een ander nodig heb. Je bent hier dus gekomen omdat je iets wilt hebben, iets wat je nog niet hebt, of je hebt twijfels. Waarom ben je gekomen?”

Rudi herhaalde wat hij al gezegd had en zweeg. Ik keek hem nog eens aan. Hij leek me iemand die inwendig in een extatische roes verkeerde, in een geluksgevoel dat zo intens was dat hij nauwelijks spreken kon. Ik wist nog steeds niet of Maharaj genoeg had genomen met Rudi’s verklaring tot de vrouw met wie hij gekomen was aan Maharaj een vraag stelde.

“Vraag dat straks maar aan je vriend”, zei Maharaj, “Hij is een jnani. Hij zal je het juiste antwoord geven. Blijf stil vanmorgen. Ik wil met hem praten”.

Op dat moment realiseerde ik me dat Maharaj werkelijk had geaccepteerd dat deze man het Zelf gerealiseerd had. Rudi vroeg hem vervolgens om advies wat hij moest doen als hij terug was in Canada. Het leek mij de perfecte vraag die een discipel op dat moment aan de goeroe kon stellen maar Maharaj leek er totaal anders over te denken.

“Hoe kan je nu met zo’n vraag komen als je in het Zelf verkeert? Weet je nog steeds niet dat je geen enkele keuze hebt wat te doen of wat te laten?”

Rudi zei niets. Volgens mij probeerde Maharaj hem te provoceren tot een confrontatie of wilde hij tegenargumenten horen maar dat Rudi weigerde in het aas te bijten.

Op zeker moment vroeg Maharaj, “Heb je je eigen dood beleefd”? “Neen,” antwoordde Rudi.

Nu stak Maharaj van wal met een mini college over hoe belangrijk het was om je eigen dood te beleven vóór je tot volledige realisatie van het Zelf kon komen. Hij zei dat het hem overkomen was nadat hij dacht dat hij het Zelf al gerealiseerd had. Het was echter pas na deze doodservaring dat hij begrepen had dat dit proces nodig was om tot volledige bevrijding te komen.

Ik hoop dat er iemand is die deze dialoog op tape heeft staan want ik moet afgaan op wat ik me van 25 jaar geleden herinneren kan.

Het leek wel of het een cruciaal onderdeel van Maharaj's ervaring en onderricht was maar ik had hem er nog nooit eerder over horen spreken. Ook in zijn boeken was ik het nog nooit tegen gekomen.

Maharaj bleef Rudi lastig vallen met de noodzaak van het beleven van de eigen dood maar Rudi bleef kalm en toonde een hemelse glimlach. Hij weigerde zich te verdedigen en weigerde zich te laten provoceren. In ieder geval denk ik niet dat hij in de stemming was om het tot een confrontatie te laten komen. In welke staat hij ook verkeerde, hij was dáár met al zijn aandacht. Volgens mij had hij zelfs moeite om met korte antwoorden te komen.

Tenslotte ging Rudi op de vraag in en zei, “Waarom maakt u zich druk over iets dat niet bestaat”? Ik neem aan dat hij bedoelde dat dood onwerkelijk is en als zodanig niet de moeite van een discussie waard.

Maharaj lachte en nam met dit antwoord genoegen en hield op met provoceren.

“Heb je wel eens een leraar ontmoet zoals ik”? grijnsde hij.

“Neen”, antwoordde Rudi, “maar had u wel eens een discipel zoals ik”?

Ze proestten het uit en zo kwam deze dialoog tot een einde. Ik weet niet wat er verder met Rudi is gebeurd. Hij is weg gegaan en ik heb nooit meer iets over hem vernomen. Net zoals bij het einde van sprookjes, leefde hij waarschijnlijk nog lang en gelukkig.

Harriet: Je vertelde dat Maharaj nooit andere leraren bezocht omdat hij geen twijfels meer had. Sprak hij wel eens over andere leraren en wat dacht hij van ze?

David: Hij scheen J. Krishnamurti erg goed te vinden. Hij had hem blijkbaar jaren geleden eens op straat in Bombay gezien. Ik denk niet dat Krishnamurti hem gezien had. Daarna sprak Maharaj altijd met respect over hem en moedigde hij zelfs mensen aan naar hem toe te gaan. Op een dag nam hij een vrije dag en zei dat iedereen maar naar Krishnamurti moest gaan. Naar mijn mening duidt dat op veel waardering.

De meest beruchte leraar eind jaren 70 was Osho, of Rajneesh zoals hij toen bekend was. Ik hoorde Maharaj eens zeggen dat hij waardering had voor de staat waarin Osho verkeerde maar niet voor al die instructies die Osho aan zijn duizenden westerse volgelingen gaf die voor hem naar India waren gekomen. Hoewel het onderwerp een paar keer ter sprake

kwam toen ik er bij was, leek het mij dat Maharaj Osho als leraar waardeerde maar dat die waardering niet diens onderricht gold. Als zijn westerse “sannyasins” in hun rode gewaden bij hem verschenen, kregen ze de volle laag. Ik zag hoe hij er een heel stel uitschopte en maakte het mee dat hij tegen ze begon te tieren nog voor ze binnen waren.

Ik heb gehoord dat hij die andere Krishnamurti, U.G., wel eens in Bombay heeft ontmoet.

Ik kan je de versie die ik gehoord heb, vertellen en dan mag je er zelf je conclusies aan verbinden. Ik heb het gehoord van iemand die in de jaren 70 veel tijd met U.G. doorbracht.

Waarschijnlijk kende Maurice Frydman U.G. ook en wist dat U.G. en Maharaj elkaar nog niet ontmoet hadden en waarschijnlijk ook niet van elkaars bestaan afwisten. Hij wilde weten of de theorie klopte dat de ene jnani de andere herkent als ze zich bevinden in een groep mensen die van niets weet. Hij organiseerde een bijeenkomst en nodigde beide heren uit. U.G. kwam en bleef een hele tijd. Maharaj kwam maar vertrok weer na een paar minuten.

Nadat Maharaj weg was, ging Maurice naar U.G. en vroeg, “Zag u die oude man die maar een paar minuten gebleven is. Zag u iets speciaals aan hem? Wat zag u precies?”

U.G. antwoordde, “Ik zag een man Maurice, maar waar het om gaat is, wat zag jij?”

De volgende dag was Maurice bij Maharaj en vroeg, “Zag u die man die ik gisteren uitgenodigd had”? Maurice beschreef hoe de man er uitzag en waar hij gestaan had. “Wat zag u precies?”

Maharaj antwoordde, “Ik zag een man Maurice, maar waar het om gaat is, wat zag jij?”

Het is een grappig verhaal en ik vertel het zoals ik het gehoord heb maar ik moet er bij zeggen dat U.G.’s verhalen over zijn ontmoetingen met bekende leraren me niet al te geloofwaardig overkomen. Ik ken zijn verhalen over zijn ontmoetingen met zowel Ramana Maharshi als Papaji maar in die verhalen doen Ramana en Papaji dingen en zeggen ze dingen die me totaal niet bij hun karakter lijken te passen.

Toen Maharaj tegen Rudi zei dat hij geen interesse had om andere leraren te ontmoeten was dat echt waar. Hij bedankte voor alle uitnodigingen om andere goeroes te bezoeken. Mullarpattan, een van zijn vertalers, was in de jaren 70 zo’n beetje een goeroehopper en bracht Maharaj altijd nieuws over nieuwe leraren. Maar hij kon hem er niet toe overhalen eens naar ze te gaan kijken. Berichten over ontmoetingen tussen Maharaj en andere leraren zijn dus schaars. Papaji kwam bij Maharaj op bezoek en dat was een goede ontmoeting. In zijn biografie geeft Papaji de indruk dat hij daar maar één keer is geweest maar in Bombay hoorde ik dat hij geregeld volgelingen meenam naar Maharaj. Papaji bezocht heel wat leraren in de jaren 70. Meestal was hij dan vergezeld door westerlingen die voor het eerst in India waren. Het was zijn manier om ze het land te laten zien. Ze stelden nooit vragen: ze gingen gewoon zitten en keken naar wat er gebeurde.

Harriet: Hoe was Maharaj’s houding ten opzichte van Ramana en zijn Leer? Heb je Bhagavan’s Leer wel eens met hem besproken?

David: Hij had buitengewoon veel respect voor zowel Bhagavan's staat als zijn Leer. Hij heeft me eens verteld dat een van de weinige dingen die hem in dit leven speet, was dat hij Bhagavan nooit persoonlijk is komen opzoeken. Begin jaren 60 kwam hij met een aantal

volgelingen uit Maharastra naar de Sri Ramanashram. Ze waren bezig met een pelgrimstocht door Zuid India.

Over de Leer van Bhagavan zei hij me eens, “Ik ben het eens met alles wat Ramana zei met uitzondering van dat verhaal over het spirituele hart aan de rechterzijde van de borstkas. Ik heb dat zelf namelijk nooit zo ervaren”.

Ik heb diverse aspecten van de Leer van Bhagavan met Maharaj besproken en vond zijn opmerkingen altijd heel verhelderend.

Hij vroeg me eens, “Heb jij Ramana's Leer begrepen”?

Ik begreep dat hij wilde weten of ik werkelijk de waarheid daarin ervaren had en antwoordde, “Hoe meer ik naar u luister, hoe meer ik de woorden van Ramana begrijp.”

Ik voelde dat dit zowel theoretisch als praktisch waar was. Maharaj's uitleg verbreedden en verdiepten mijn intellectuele begrip van de Leer van Ramana, en Maharaj's gezelschap gaf me ook werkelijke glimpen van de realiteit waar beiden leraren naar wezen.

Ik moet hier ook het bezoek van Ganesan vermelden. V. Ganesan is de achterneef van Ramana en in de jaren 70 was hij in feite de manager van de Sri Ramanashram. Momenteel is dat zijn oudere broer Sundaram. Ganesan kwam voor het eerst bij Maharaj eind jaren 70. Hij was nauwelijks binnen of Maharaj stond op en begon kussens te verzamelen. Hij maakte er een stapel van en liet Ganesan er boven op zitten. Tot ieders verbazing maakte Maharaj de vloer voor hem vrij en liet zich eerbiedig en vol overgave languit voor hem op de grond vallen.

Nadat hij was opgestaan, vertelde hij Ganesan, “Ik heb nooit de kans gehad uw oom Ramana mijn respect te kunnen betonen en dus doe ik aan u. Dit is mijn eerbetoon aan hem”.

Harriet: Dat is een heel bijzonder verhaal! Was je erbij die dag?

David: Ja, ik zat er vlak bij. Maar wat er daarna gebeurde was ook heel bijzonder. Maharaj en Ganesan raakten in gesprek maar waarover, weet ik niet.

Toen kwam Maharaj met een ongelooflijk voorstel. “Als u twee weken hier bij mij blijft, dan garandeer ik u dat u bij uw vertrek in dezelfde staat zult verkeren als uw oom Ramana”.

Maar Ganesan vertrok dezelfde dag en kwam voorlopig niet meer terug. Ik kon niet begrijpen hoe hij een dergelijk aanbod had kunnen afslaan. Als iemand van het niveau van Maharaj mij zo'n aanbod zou doen, dan had mij onmiddellijk aan de vloer vastgenageld. Niets had mij er toe kunnen brengen weg te gaan vóór de tijd verstreken was.

Toen ik terug was in de Sri Ramanashram vroeg ik Ganesan waarom hij niet was gebleven.

“Ik denk niet dat hij het meende”, antwoordde Ganesan, “volgens mij was het als grap bedoeld”.

Het was tijdens dit bezoek dat Maharaj Ganesan aanraadde om voordrachten te gaan geven in de Sri Ramanashram. “Ik ben er geweest”, zei hij, “u heeft daar prachtige faciliteiten. Veel pelgrims komen, maar niemand krijgt iets over de Leer van Bhagavan te horen. De Ashram is een gewijde en heilige plek maar omdat er niemand is die instructie geeft, komen de mensen naar mij”.

“Waarom moeten ze ruim duizend kilometer reizen en in deze overvolle kamer zitten terwijl u er een uitermate geschikte plek voor heeft? U moet voordrachten gaan geven. U moet ze gaan vertellen waar Ramana's Leer over gaat”.

Ook dit advies was aan Ganesan niet besteed althans niet op dat moment. Het is traditie dat niemand in de Sri Ramanashram Advaita mag onderrichten. Ramana is nog altijd de leraar en het wordt niemand toegestaan hem te vervangen. Het is niet gewoon een kwestie van een nieuwe goeroe; de leiding van de Ashram moedigt zelfs niemand aan voordrachten te houden over de betekenis van Ramana's Leer. Ganesan wilde zich niet op glad ijs begeven en zich de woede van zijn familie op zijn nek halen. Ook de Ramana devotees zouden bezwaar kunnen hebben en dus deed hij niets. Het is pas in de laatste jaren dat hij is begonnen met onderricht maar dat doet hij liever in zijn eigen huis dan in de Ashram. De Ashram is in hoge mate nog steeds een leraarvrije zone.

Onlangs sprak ik met Ganesan over Maharaj. Hij vertelde me dit bijzondere verhaal over een Française.

“Toen ik Maharaj begon te bezoeken waren er Ramana devotees die kritiek leverden op het feit dat ik Bhagavan verliet om naar een andere goeroe te gaan. Sommigen schenen te denken dat ik naar Maharaj ging omdat ik te weinig vertrouwen had in Bhagavan en zijn Leer. Ik zag het totaal anders. Ik heb veel bekende heiligen ontmoet maar had dan nooit het gevoel dat ik Bhagavan verliet of hem op enige wijze niet respecteerde. Edith Deri, een Française, was één van de vrouwen met dat soort klachten. We waren eens samen in Bombay en het lukte me zowaar haar mee te krijgen naar de satsang van Maharaj. Ze ging mee maar wel met tegenzin en leek vastbesloten niet van de gelegenheid te genieten”.

“Na binnenkomst vroeg Maharaj haar of ze misschien vragen had. Edith antwoordde ontkennend”.

“Wat heeft u dan hier gebracht”, vroeg hij.

“Ik heb niets te vertellen,”antwoordde ze, “ik ben niet gekomen om te praten”.

“Maar je moet toch iets zeggen”, zei Maharaj. “Begin maar ergens over. Zeg maar wat”.

“Als ik iets zeg dan komt daar een antwoord op en alle aanwezigen zullen applaudiseren omdat ze het zo'n goed antwoord vinden. Ik wil u niet de kans geven ons zo te imponeren”.

Het was een onbeschofte opmerking maar het scheen Maharaj niet te deren, integendeel. Hij antwoordde, “Water maakt zich er niet druk over wie dorst heeft en wie niet”. Hij herhaalde deze zin heel langzaam en nadrukkelijk. Hij deed dat wel vaker wanneer hij iets zei dat van belang was.

Edith vertelde me later dat deze ene zin haar scepticisme en negativiteit volkomen wegvaagde. De woorden brachten haar gedachten tot staan en bliezen haar voornemen de bijeenkomst te saboteren weg. Ze kalmeerde en kwam in een stilte terecht die bij haar zou blijven tot lang na haar vertrek.

Harriet: Ik heb vaak gelezen dat Ramana het liefst in stilte onderwees. Die indruk krijg ik nooit bij Nisargadatta. Kreeg men wel eens de kans in stilte bij hem te zitten?

David: In de jaren dat ik hem bezocht mocht je in de vroege ochtend in zijn kamer mediteren. Ik weet niet meer hoe lang, maar ik denk ongeveer anderhalf uur. Maharaj was er dan meestal ook maar hij was bezig met zijn eigen dingen. Soms liep hij rond op zoek naar wat gedaan moest worden. Vaak had hij een handdoek om zijn middel alsof hij ieder moment zijn bad ging nemen. Soms zat hij de krant te lezen. Ik kreeg nooit de indruk dat hij bewust bezig was in stilte te onderwijzen door mensen aan te kijken, zoals Ramana dat deed, en ze op die manier te zegenen. Maar vaak bleek dat hij heel goed wist wat er zich in de hoofden van de aanwezigen afspeelde en het kwam niet zelden voor dat hij zich daar over beklaagde.

“Ik weet best wie hier zit te mediteren en wie niet”, zei hij op een ochtend, “en ik weet wie er contact probeert te maken met zijn essentie. Op dit moment is dat er maar één. De anderen zitten gewoon hun tijd te verdoen”. Vervolgens ging hij verder met zijn bezigheden.

Het was waar dat de meeste mensen niet kwamen om te mediteren. Voor hen was het een kans om bij hem in huis te zijn. Ze deden wel of ze keurig op de grond zaten te mediteren maar in plaats daarvan zaten ze meestal te gluren naar wat Maharaj aan het doen was.

Op een ochtend had hij genoeg van het gespioneer en explodeerde: “Wat doen jullie in deze kamer? Mediteren doe je niet: Jullie zijn gewoon een sta in de weg. Als je een zitplaats nodig hebt, zoek die dan ergens anders. Ga liever een uurtje op het toilet zitten, dan doe je tenminste nog wat nuttigs”.

Harriet: En de rest van de dag als hij wel beschikbaar was voor vragen?zat hij dan wel eens in de stilte?

David: Er waren twee tijden waarin je met vragen kon komen: in de late ochtend en in de loop van de middag. Er was dan altijd een vertaler. Tijdens deze sessies moedigde hij mensen aan te spreken, tenminste dat deed hij in het begin toen ik pas bij hem kwam. Later zou hij deze sessies gebruiken voor lange voordrachten over de aard van het Bewustzijn. Hij bleef nooit stil als er niemand was die iets te vertellen had. Hij nodigde de mensen uit met vragen te komen maar als niemand iets zei, nam hij zelf het woord.

Ik heb maar een keer de kans gehad bij hem in diepe stilte te zitten en dat was tijdens het begin van de eerste regentijd. Als het dan in Bombay begint te regenen, zo meestal rond de eerste week van juni, zijn de slagregens vaak zo heftig dat de gehele stad tot stilstand komt. Het afwateringssysteem raakt meestal verstopt en dagenlang waden de mensen tot aan hun knieën door het water. En niet alleen water. De riolen stromen over en het ongedierte dat daarin leeft verdrinkt. Een ieder die de moed heeft het water te trotseren, komt onderweg rioolvuil tegen, drijvend vuilnis en de lijken van dieren die pas verdronken zijn. Het openbare vervoer ligt plat omdat op veel plaatsen het water te hoog staat.

Op een middag waadde ik met een medereiziger door het water naar het huis van Maharaj. We logeerden in een goedkoop hotel ongeveer 200 meter verderop. Het was dus geen lange tocht. Op de begane vloer vonden we een kraan waar we het vuil van onze voeten spoelden en gingen naar boven naar de kamer van Maharaj. Die keek heel verbaast toen hij ons zag. Waarschijnlijk had hij verwacht dat het water een ieder zou afschrikken. In het Marathi zei hij dat er die middag geen satsang was omdat geen van zijn vertalers kon komen. Volgens mij wilde hij dat we weg gingen maar we deden net alsof we het niet begrepen.

Tevergeefs probeerde hij het nog een paar keer maar gaf het tenslotte op en ging in een hoek van de kamer zijn krant zitten lezen en wel zo dat we zijn gezicht niet konden zien. Het maakte mij niet uit. Ik was al blij dat ik bij hem mocht blijven. Ik zat ruim een uur bij hem in

absolute stilte en het was een van de meest wonderbaarlijkste ervaringen die ik met hem beleefd heb. Ik voelde me door intense stilte overweldigd, een stilte waar ik na een paar minuten steeds dieper in verzonk. Er was slechts een besef van gewaar zijn die me zo totaal in beslag nam dat gedachten gewoon niet mogelijk waren. Je weet pas wat de mind voor een monstrueuze constructie is als je het een tijdje zonder gedaan hebt, in totale ontspanning, in totale stilte en zonder dat het echt moeite kost. Het grootste deel van de tijd keek ik de kant van Maharaj op. Soms sloeg hij een pagina om en keek dan even onze kant uit en als hij dat deed leek het wel of het hem irriteerde dat we nog niet vertrokken waren. Inwendig genoot ik van zijn irritatie want het raakte me ergens niet. Ik had geen persoonlijke gedachten, geen schaamte, geen besef dat ik hem tot last was. Ik was gewoon tevreden met wie ik werkelijk was.

Na ruim een uur stond hij op om ons naar buiten te laten. Eerbiedig raakte ik zijn voeten aan en we vertrokken. Later vroeg ik me af waarom hij niet vaker in stilte zat want als hij stil was ging er merkbaar een krachtige rustgevende werking van hem uit. Ramana zei dat spreken eigenlijk de krachtige stilte die hij uitstraalde, onderbrak. Ik heb me vaak afgevraagd of met Maharaj hetzelfde gebeurde.

Harriet: En tot welke conclusie ben je gekomen?

David: Ik begreep dat het zijn natuur niet was om stil te zijn. Zijn manier van onderricht was gericht op debatteren en praten. Daarin voelde hij zich het meest in zijn element.

Harriet: Kan je hier wat dieper op ingaan?

David: Ik moet wel zeggen dat wat ik nu zeg voor het grootste gedeelte mijn eigen conclusies zijn, gebaseerd op hoe ik hem met bezoekers zag omgaan. Er is dus niets dat ik hem hierover heb horen zeggen.

Als mensen voor het eerst bij hem kwamen, nodigde hij ze uit over hun achtergrond te vertellen. Hij wilde weten op welke spirituele weg je zat en hoe je bij hem terecht was gekomen. Blootgesteld aan Maharaj's indringende vragen konden bezoekers niet anders doen dan hun wereldbeeld verdedigen en hun spirituele discipline. Dit was dan één niveau van interactie. Op dieper en subtieler niveau verspreidde Maharaj een energie, een sakti, die de mind stil maakte en je ervan bewust maakte hoe de conceptuele mind met zijn gedachten functioneert. Stel je nu eens voor dat deze twee processen tegelijk plaatshebben. Met zijn mind construeert de bezoeker een duidelijk beeld van zijn wereld. Onderhuids echter, voelt hij zich aangetrokken door de kracht van zijn ware wezen, door diens kennis over wat werkelijk waar is en hij zal de discrepantie voelen met de concepten waar hij in gelooft. Maharaj's energie zal al die tijd zijn besef van de werkelijke kennis van zijn wezen versterken. Op zeker moment wordt de bezoeker zich acuut bewust hoezeer die twee werelden met elkaar in tegenspraak zijn. De wereld waar hij in gelooft en de werkelijke ervaring die daar achter staat.

Bij mensen die voor deze keus werden gesteld was altijd een bepaalde gelaatsuitdrukking te zien: een soort weifelend houding van "Welke kant moet ik nu op"? Soms was de bezoeker zich er direct van bewust dat al zijn ideeën en overtuigingen maar concepten waren. Hij liet die concepten dan vallen en bleef achter in het Zijn. Voor mij was dit de essentie van de techniek van Maharaj. Hij probeerde je niet met argumenten te overtuigen. Integendeel, hij liet je jezelf in een positie manoeuvreren waarin je het gevoel had dat je wereld klopte en vervolgens ondermijnde hij die gedachte door je een glimp te geven van de realiteit die achter alle concepten te vinden is. Als je er klaar voor was, liet je vanzelf je concepten vallen. Je accepteerde dan wat achter die concepten te vinden was. Als je er nog

niet klaar voor was dan ging je door met blunderen en raakte je dieper en dieper in het mijnenveld van de mind verstrikt.

Sommigen snapten het meteen. Anderen die zich hopeloos vastklampten aan structuren, kwamen steeds weer terug met vragen die alleen maar bedoeld waren om hun begrip van Maharaj's Leer te verruimen.

Gesprekken of discussies met bezoekers vormde een essentieel onderdeel van zijn techniek. Om effectief te werken liet Maharaj bezoekers over zichzelf vertellen en over hun wereldbeeld omdat hij dat nodig had om hen te laten zien dat al deze beelden maar concepten zijn en niet werkelijk waar. Hij had mensen nodig die naar hun concepten wilden kijken, wilden begrijpen hoe nutteloos die waren zodat ze die vervolgens konden laten vallen ten gunste van directe ervaring.

Ik moet ook nog iets zeggen over de grenzen waarbinnen hij bereid was vragen te beantwoorden. Tegen nieuwkomers zei hij soms, “Ik ben niet geïnteresseerd in wat je hebt gehoord of gelezen. Ik ben niet geïnteresseerd in tweedehands informatie die je hier en daar hebt opgepikt. Ik ben alleen maar geïnteresseerd in hoe je jezelf ervaart. Als je daar vragen over hebt, ben je welkom”.

Als je eenmaal een aantal dialogen met hem had gehad, begon hij steeds strengere maatstaven te hanteren voor je met een vraag mocht komen: “Ik wil geen vragen die het bestaan veronderstellen van een individu dat zich in het lichaam waant. Ik accepteer het bestaan van het individu niet en voor mij zijn dat soort vragen dus alleen maar theorie”.

Dit tweede criterium was helemaal dodelijk. Je kon niet zeggen, “Hoe word ik verlicht”? of “Wat ben ik aan het doen”? omdat dergelijke vragen er van uitgingen dat er een “Ik” bestond, een gedachte die Maharaj altijd verwierp.

Ik kan me nog levendig herinneren dat ik naar hem luisterde wanneer men hem in het Marathi vertelde wat de vragensteller had gezegd. Zodra hij de vraag in essentie begrepen had, zag je soms zijn gezicht betrekken. Hij balde dan zijn vuist, hamerde op de grond en riep “Kalpana, Kalpana”, oftewel “Concept! Concept”. Dat was dan vaak het enige antwoord dat je kreeg. Maharaj was zeker niet bereid zich bezig te houden met de concepten van zijn bezoekers. Hij wilde dat men ze liet vallen, niet dat men er over ging babbelen.

Nu het tweede criterium in feite de meeste vragen die men graag aan goeroes stelt uitsloot, vulde Maharaj het vacuüm op door betogen te houden over de natuur van het Bewustzijn. Dag na dag ging hij verder met hetzelfde onderwerp, en gebruikte dikwijls dezelfde analogieën. Hij legde dan uit hoe het Bewustzijn verscheen, hoe het zich manifesteerde en hoe het verdween. Als ik hier naar terug kijk dan denk ik dat hij deed zoals de oude rishi's die hun discipelen voorhielden, “Jij bent Brahman”. Als de jnani die in Brahman gegrondvest is, tegen een discipel zegt, “Jij bent Brahman”, dan geeft hij de ander niet zo maar wat informatie. Er zit een kracht in die woorden en een autoriteit waardoor de toehoorder soms Brahman wordt of ervaart. Dit is de kracht en de autoriteit die alleen de jnani heeft. Gewone mensen kunnen eindeloos zeggen, “Jij bent Bewustzijn! Jij bent Brahman”, maar dan gaat het om een bepaalde formule die je mag onthouden. Als de jnani zoiets zegt, dan bevatten die woorden zijn unieke autoriteit en kracht. Als je die boodschap met geheel je hart ontvangt, ervaar je dat Bewustzijn ook zelf. Als je daarentegen alleen naar de woorden luistert, dan heb je gewoon iets interessants gehoord.

Als Maharaj je doorlopend vertelt, “Jij bent Bewustzijn,” en je ontvangt die boodschap in diepe stilte, dan activeert dat een staat van bewustzijn waarin je weet, “Hij is me niet gewoon iets aan het vertellen; hij omschrijft wie ik in feite op dit moment ben”.

Harriet: Is jou dit wel eens overkomen?

David: Jazeker, en ik denk dat dit het is waar hij op doelt als hij het heeft over “je openen voor kennis”. Het was geen intellectuele kennis en ook geen Zelfrealisatie. Het was een staat van bewustzijn waarin concepten tijdelijk plaats maakten voor het eenvoudige gewaarzijn van het Wezen dat alles draagt. Het is heel goed deze staat eens te ervaren. Je hebt dan de zekerheid en de directe ervaring van iets dat werkelijk is en blijvend en niet afhankelijk van de mind.

Harriet: het klink allemaal prachtig maar je zegt het zelf al, het gaat in veel gevallen om je eigen persoonlijke veronderstellingen. Heeft Maharaj wel eens bevestigd dat dit het is wat hij doet of probeert te doen als mensen met vragen komen?

David: Niet direct. Hij legde zijn techniek nooit uit en gaf ook geen analyse, althans niet toen ik er bij was. Het meeste wat ik zojuist zei, komt van mijn eigen ervaring en mijn interpretatie van wat ik daar heb zien gebeuren. Andere mensen die aanwezig waren, zullen misschien met andere theorieën komen. De feiten zelf staan niet ter discussie. Mensen kwamen naar Maharaj met hun vragen of gingen met hem in debat. Op zeker moment lieten ze hun gedachtewereld vallen omdat een directe ervaring korte metten maakte met de ideeën die ze zo lang gekoesterd hadden.

Ik zal je vertellen hoe zo’n gesprek verliep omdat het heel goed illustreert wat ik probeer uit te leggen. Eerst moet ik zeggen dat ik soms met Maharaj in discussie ging om de eenvoudige reden dat ik wist dat hij het prachtig vond als mensen met hem gingen debatteren. Hij hield van een debat recht op de man af en als er niemand was die iets zei of vroeg, dan nam ik het initiatief.

Ik weet niet meer waar het die dag precies over ging maar ik kan me nog wel herinneren dat we ongeveer vijf minuten bezig waren. Ik was heel zeker van mijn zaak en wees hem er op wat volgens mij tegenstrijdig was in zijn theorieën. Hij, op zijn beurt, deed zijn best mij ervan te overtuigen dat er geen sprake was van tegenstrijdigheden. Het ging er allemaal heel gemoedelijk aan toe. Ik denk dat hij wist dat ik alleen maar met tegenwerpingen kwam omdat we enerzijds allebei graag over spirituele onderwerpen discussieerden en anderzijds omdat er verder niemand was met goede vragen. Na ongeveer vijf minuten maakte hij een eind aan de discussie.

“Ik denk dat je niet echt begrijpt wat het doel is van mijn dialogen hier. Ik zeg geen dingen omdat ik mensen wil overtuigen dat het waar is. Ik spreek niet over dit soort dingen zodat mensen er een filosofie van kunnen maken die rationeel verdedigd kan worden en die vrij is van tegenstrijdigheden. Als ik spreek, richt ik mijn woorden echt niet tot jouw mind. Ik richt mijn woorden direct tot Bewustzijn. Ik plant mijn woorden in jouw Bewustzijn. Als je dat plantproces gaat verstoren met argumenten over de betekenis van die woorden, kunnen ze geen wortel schieten. Als mijn woorden eenmaal in je Bewustzijn zijn geplant, zullen ze ontkiemen, groeien en op het juiste moment vrucht dragen. Het heeft niets met jou te maken. Het gebeurt helemaal vanzelf. Als je te veel aandacht besteedt aan de woorden of aan hun betekenis, stel je het moment dat ze vrucht dragen, uit”.

Tot nu toe had hij op een beminnelijke toon gesproken. Opeens werd hij heel serieus. Doordringend keek hij me aan en commandeerde, “Genoeg gepraat. Houd je mond en laat de woorden hun werk doen”. Einde gesprek.

Ik denk altijd met plezier en optimisme terug aan zulke gesprekken. Ik voel me begenadigd dat ik hem heb mogen meemaken en begenadigd door de woorden van waarheid die hij in me plantte. Ik denk dat deze woorden me altijd bij zullen blijven en dat zij op het juiste moment vrucht zullen dragen.

Harriet: Heb je zijn adviezen opgevolgd? Ben je gestopt met het doorgronden van zijn Leer?

David: Tot jij vandaag verscheen, ben ik er werkelijk jaren niet mee bezig geweest. Ik heb zelfs sommige boeken met dialogen die sindsdien uitgekomen zijn, niet gelezen. Ik heb je eerder verteld over een antwoord dat ik aan Maharaj gaf, namelijk. “Hoe meer ik naar u luister, hoe meer ik de woorden van Ramana begrijp”. Dit antwoord is te vinden in een van die boeken maar ik ontdekte dat pas een paar jaar geleden.

Mijn ex-vrouw Vasanta las het boek en zei, “Hier is iemand van de Sri Ramanashram. Ken je hem?”

Ze las een paar regels en ik ontdekte dat het over mij ging. Vroeger las ik “I Am That” ieder jaar van begin tot eind, maar zelfs dat doe ik niet meer. Soms, wanneer ik in de Ramanashram Bibliotheek moet zijn, pak ik “I Am That” en lees de openingspassage van hoofdstuk 23. Het is een prachtige omschrijving van de staat van de jnani en ik geniet er steeds weer van die passage te lezen. Verder komt het weinig voor dat ik over de Leer nadenk of erover lees.

Ik zeg dat nu wel maar ik denk dat je beter kunt zeggen dat ik meer dan genoeg andere concepten in mijn hoofd heb die als een soort onkruidverdelger werken. Ze beschermen de woorden van waarheid die Maharaj in mij geplant heeft. Hoe dan ook, ik heb er alle vertrouwen in dat de enorme kracht van de woorden van Maharaj vroeg of laat vrucht zal dragen.

Harriet: Heb je zijn adviezen opgevolgd? Ben je gestopt met het doorgronden van zijn Leer?

David: Tot jij vandaag verscheen, ben ik er werkelijk jaren niet mee bezig geweest. Ik heb zelfs sommige boeken met dialogen die sindsdien uitgekomen zijn, niet gelezen. Ik heb je eerder verteld over een antwoord dat ik aan Maharaj gaf, namelijk. “Hoe meer ik naar u luister, hoe meer ik de woorden van Ramana begrijp”. Dit antwoord is te vinden in een van die boeken maar ik ontdekte dat pas een paar jaar geleden.

Mijn ex-vrouw Vasanta las het boek en zei, “Hier is iemand van de Sri Ramanashram. Ken je hem?”

Ze las een paar regels en ik ontdekte dat het over mij ging. Vroeger las ik “I Am That” ieder jaar van begin tot eind, maar zelfs dat doe ik niet meer. Soms, wanneer ik in de Ramanashram Bibliotheek moet zijn, pak ik “I Am That” en lees de openingspassage van hoofdstuk 23. Het is een prachtige omschrijving van de staat van de jnani en ik geniet er steeds weer van die passage te lezen. Verder komt het weinig voor dat ik over de Leer nadenk of erover lees.

Ik zeg dat nu wel maar ik denk dat je beter kunt zeggen dat ik meer dan genoeg andere concepten in mijn hoofd heb die als een soort onkruidverdelger werken. Ze beschermen de woorden van waarheid die Maharaj in mij geplant heeft. Hoe dan ook, ik heb er alle

vertrouwen in dat de enorme kracht van de woorden van Maharaj vroeg of laat vrucht zal dragen.

Harriet: Ramesh Balsekar zei altijd “de enig effectieve methode is het onmiddellijke zien van de realiteit”. Sommige mensen denken dat het betekent dat als je het onmiddellijke zien niet krijgt op het moment dat de goeroe, in dit geval Maharaj, tegen je spreekt, je er nooit weet van zult krijgen. Weet je zeker dat je geen slachtoffer bent van wishful thinking?

David: Daar zeg je iets heel belangrijks. Als je je intellect op non actief kon zetten als Maharaj aan het woord was, dan konden zijn woorden en de autoriteit die ze bezaten hun werk doen. Als hij sprak, vroeg hij je echt niet om mee te gaan in het proces. Hoe kan hij je vragen iets te doen als hij weet dat je niet bestaat? Hij vroeg je niet het te begrijpen en hij zei niet, “Doe dit en je zult verlicht worden”. Hij had het helemaal niet tegen jou. Hij richtte al zijn woorden tot het Bewustzijn in jou en probeerde je ervan bewust te maken wie je werkelijk bent. Al leverden zijn woorden niet onmiddellijk het gewenste resultaat op, hij wist dat ze later waarschijnlijk hun werk zouden doen. Vergeet niet wat hem zelf is overkomen.

Siddharameshwar vertelde hem dat hij Brahman was. Nisargadatta heeft drie jaar met deze woorden geworsteld tot hij tenslotte zijn twijfels liet vallen en ontdekte dat het waar was.

De woorden van de jnani hebben een bepaalde kracht en die kracht verdwijnt niet na een paar seconden. Ze blijft actief, doet haar werk effectief en blijft doorwerken.

Harriet: Is Maharaj hier dieper op ingegaan?

David: Ja, maar ik kan me niet herinneren hoe het ter sprake kwam. Ik heb hem horen zeggen, “De woorden van verlichte wezens hebben een kracht die werkzaam blijft. De grote heiligen uit het verleden hebben ons hun woorden nagelaten en deze woorden hebben de tijd overleefd omdat ze hun eigen kracht en autoriteit bezaten. Er zullen in hun tijd meer mensen geleefd hebben die hetzelfde vertelden maar hun woorden zijn verloren gegaan omdat de sprekers een bepaalde kracht ontbeerden. De woorden van jnani’s overleven omdat ze de kracht en autoriteit van het Zelf achter zich hebben”.

Ik wees Papaji op dit antwoord van Maharaj toen ik hem jaren geleden interviewde. Hij stond er volkomen achter.

Harriet: Als je zegt dat de woorden “overleefd” hebben, bedoel je dan dat ze gewoon in boeken staan als bekende uitspraken, of hebben ze na al die eeuwen nog steeds de kracht om mensen te laten ontwaken? Is de onmiddellijke aanwezigheid van de goeroe dan niet meer nodig?

David: Voor zover ik weet is een levende goeroe noodzakelijk voor een ieder die het Zelf wil realiseren behalve voor die enkele hoogbegaafde. Als je eenmaal de satgoeroe gezien en beleefd hebt, zal zijn aanwezigheid je niet meer verlaten. Je kunt je dan altijd op zijn genade en zijn kracht afstemmen. Je kunt dat doen met zijn foto, door aan hem te denken of door zijn woorden te lezen.

Harriet: Ik wil je nog eens vragen, “Is dit je eigen mening of gaat het om de woorden van Maharaj?”

David: Ik herinner me een gesprek met Maharaj tijdens mijn eerste ontmoeting. Ik weet niet meer hoe we op dit onderwerp terecht waren gekomen. Het ging over de kracht van de goeroe

en over de verschillende manieren waarop die zich liet gelden. Ik vertelde hem dat ik erg onder de indruk was van “I Am That”.

Me: Ik heb maandenlang in “I Am That” gelezen. Door deze woorden voelde ik me heel sterk met u en uw woorden verbonden. Kan men een relatie hebben met een goeroe door alleen zijn woorden te lezen of moet je hem persoonlijk ontmoeten?

Maharaj: De woorden zullen hun werk doen waar je ook bent of waar je ze ook leest. Je kunt hier komen en ze zelf horen of je kunt ze in een boek lezen. Als de leraar verlicht is, zullen zijn woorden een bepaalde kracht hebben.

Me: In mijn geval las ik woorden van een goeroe die nog leeft. Die woorden dwongen me hier te komen en u te ontmoeten. Misschien hadden die woorden zo’n sterk effect op mij omdat u nog leeft en satsang geeft. Ik heb contact gemaakt met een levende leraar, een levende aanwezigheid. Stel nu dat iemand duizenden kilometers hier vandaan over vijftig jaar “I Am That”, gaat lezen. Die persoon zal nooit de kans krijgen u te ontmoeten. Zullen deze woorden nog altijd de kracht hebben iemand te transformeren en te doen ontwaken?

Maharaj: Tijd en ruimte bestaan in jouw mind, niet in het Zelf. De kracht van het Zelf kent geen grenzen. De kracht van het Zelf is altijd aanwezig, altijd werkzaam, altijd hetzelfde. Wat verandert is de bereidheid en de wil van mensen om hun aandacht tot het Zelf te richten. Als iemand tienduizend kilometer hier vandaan over duizend jaar dit boek leest dan zullen de woorden hun werk doen als de lezer daar klaar voor is en als hij de woorden begrijpt.

Hij zei niet echt dat men verlicht kon worden door de woorden van een overleden goeroe te lezen maar hij wist wel heel zeker dat de woorden van een verlicht meester, zelfs in boekvorm een kracht bezitten waar toekomstige generaties zich op kunnen afstemmen. Ik denk dat ik met deze vraag kwam vanwege mijn relatie met Ramana Maharshi. Ik was die ‘hypothetische’ persoon in mijn vraag die woorden van een groot maar overleden goeroe ontdekt had. Ik neem aan dat ik eigenlijk wilde weten of Ramana Maharshi de goeroe kon zijn voor iemand zoals ik die jaren na zijn dood geboren werd. Maharaj beantwoordde die vraag niet helemaal maar hij overtuigde me wel dat veel kracht en autoriteit van de goeroe in zijn bewaarde Leer gevonden kan worden.

In de loop der tijd ben ik tot de conclusie gekomen dat een levende goeroe voor vrijwel iedereen noodzaak is maar tegelijkertijd heb ik groot respect voor de kracht van de woorden die een overleden goeroe nagelaten heeft.

Harriet: Is er een tape van deze dialoog? Ik denk dat hij heel belangrijk is voor veel mensen zoals ik die Maharaj pas jaren na zijn overlijden ontdekt hebben.

David: Ik denk van niet. Het was niet druk die middag en er waren maar een paar mensen. Tapeopnames werden nooit van tevoren gepland. Mensen namen hun taperecorder mee en maakten opnames vanaf de plek waar ze in de kamer zaten. In de laatste jaren waren er meerdere mensen die het deden maar toen ik pas kwam, deed bijna niemand het.

Harriet: Je zei dat “de bereidheid en de wil van mensen” sleutel factoren waren. Heeft Maharaj ooit wel eens gezegd waarom sommige mensen het onmiddellijke zien krijgen en de meeste anderen niet?

David: Ik heb er één keer met hem over gesproken. Het was tijdens een van mijn latere bezoeken. Ik was gekomen met een vriend, Cary McGraw, en hoorde dat het Cary's verjaardag was. Toen hij me dat vertelde zaten we in een koffiehuis op Grant Road tijdens de pauze tussen het einde van de bhajans en het begin van de vragen sessie die ochtend. Als de kamer van Maharaj geveegd werd en schoongemaakt, moesten we allemaal een half uur naar buiten. De meesten gingen dan koffie drinken op Grant Road.

Ik vroeg Cary wat hij voor zijn verjaardag wilde hebben en hij antwoordde, "Als we straks weer binnen zijn, moet je eens stevig met Maharaj in de clinch. Ik vond het altijd prachtig als ik je hoorde soebatten over zijn Leer maar de laatste tijd doe je nauwelijks nog je mond open. Als we terug zijn open je maar het vuur. Dat is mijn verjaarscadeau".

Ik had eigenlijk niets te vragen en mijn hoofd stond zeker niet naar een stevig debat. Ik denk dat Maharaj in die tijd mijn neiging tot argumenteren wel uitgeblust had. Ik vond het prima om ergens achterin te zitten en te luisteren naar wat anderen te vertellen hadden.

We gingen weer naar binnen maar ik had geen idee wat ik zou zeggen. Toen iedereen weer zat, zag ik Cary knikken en plotseling hoorde ik mezelf vragen waarom sommige mensen verlicht worden en anderen niet.

"Ramana Maharshi", zei ik, "werd binnen een paar minuten verlicht. Bij u duurde het drie jaar vanaf het moment dat u uw goeroe ontmoette, tot u het Zelf realiseerde. Anderen zijn er vijftig jaar tevergeefs mee bezig. Hoe kan dit nu? Doen mensen die hun hele leven er voor opofferen en niets bereiken, iets verkeerd?"

De meeste Hindoe leraren beantwoordden zo'n vraag door te zeggen dat sommige mensen hun huiswerk in vorige levens al af hebben gemaakt en daarom in dit leven het Zelf vrij gemakkelijk realiseren. Voor Maharaj was dit geen optie aangezien hij stevast weigerde te accepteren dat er zoiets als reïncarnatie bestond. Dit op zich vond ik een beetje vreemd omdat ik in de periode dat ik hem bezocht op de omslag van "I Am That" een dialoog gelezen had waarin hij gedetailleerd uitlegt hoe reïncarnatie werkt. In de tijd dat ik hem bezocht, heb ik hem nooit de theorie van reïncarnatie horen accepteren en vaak zei hij dat het niet bestond. Mijn vraag was in feite, "Als men de theorie van reïncarnatie verwerpt zoals u lijkt te doen, hoe kan dan iemand als Ramana verlicht wordt zonder dat hij daarom vroeg, zonder enige moeite en zonder enige discipline. Anderen worstelen tientallen jaren worstelen en bereiken niets"?

"Dat komt door de chemie", zei Maharaj. "Sommige mensen zijn geboren met een zuivere chemie en anderen niet. Zij met de zuivere chemie worden verlicht en zij met een onzuivere chemie niet".

"De chemie" was een van de eigenaardige metaforen van Maharaj. Volgens mij had het iets te maken met de chemie op een fotorolletje na de opnamen. Volgens hem beschikken we op het moment van de conceptie allemaal over een bepaalde chemie en dat bepaalt wat ons lot is in dit leven. In zekere zin lijkt dat op een rolfilm, een soort negatief dat in essentie aangeeft hoe het positief er uit zal zien. De Hindoeïstische traditie leert ons dat we prarabda karma hebben, een onveranderlijke bestemming voor dit leven. Dit zou het gevolg zijn van daden die we in vorige levens gepleegd hebben. Bij de chemie van Maharaj was er geen plaats voor vorige leven theorieën maar hij kwam met alternatieve mogelijkheden.

Ik weet niet meer of het tijdens dit gesprek was of op een andere dag maar ik herinner me dat ik hem gevraagd heb naar de componenten van "de chemie". Hij vertelde dat het om een combinatie ging van verschillende factoren, om maar enkele daarvan te noemen; de

genetische en astrologische inbreng op het moment van de conceptie en het toekomstige milieu.

Het samenspel van deze factoren op een bepaald moment brengt een uniek lichaam voort, of beter gezegd een embryo met een bepaalde lotsbestemming.

“Dit is allemaal wel erg deterministisch”, zei ik. “Als de zuiverheid van de chemie bepaalt of we verlicht worden of niet, waar zouden we ons dan nog druk over moeten maken? Wat heeft het voor zin iets te ondernemen of juist niet, of iets te willen of juist niet te willen als het de zuiverheid van de chemie is die bepaalt wat ons te wachten staat? We kunnen net zo goed naar huis gaan”.

“Neen”, zei Maharaj, “Het is niet helemaal voorbestemd. De meeste mensen worden in de wereld geboren met een vuile chemie. Wat ze doen of wat ze niet doen zal daar iets aan kunnen veranderen. Verlichting is niet bedoeld voor hen en de meesten van hen zal dat een worst zijn. Aan de andere kant van het spectrum zien we een uiterst klein aantal zuivere wezens die zich moeiteloos van hun ware natuur bewust wordt zonder dat men dat aan ziet komen’.

Hij zei het niet maar ik neem aan dat hij Ramana Maharshi tot deze categorie rekende.

Maharaj vervolgde, “Tussen deze twee extremen vind je een klein aantal mensen waarvan de chemie nauwelijks onzuiver is. Deze mensen hebben de kans verlicht te worden. Als zij een satgoeroe ontmoeten en als hun oprechtheid en doorzettingsvermogen groot genoeg is, dan kunnen zij hun licht vervuilde chemie reinigen en ontdekken wie ze werkelijk zijn. Dat is waarom wij allen hier vandaag bij elkaar zijn. Mensen die naar een leraar komen met een groot verlangen naar vrijheid hebben niet veel onzuiverheid over. Zij zijn het voor wie bevrijding mogelijk is.

Harriet: Maharaj beschouwde de mensen die bij hem kwamen dus als ‘gevorderden’? Maar dat gezelschap moet toch van diverse plumeau zijn geweest. Het konden toch niet allemaal kandidaten voor bevrijding zijn geweest?

David: Ja, je kwam er van alles tegen, van nieuwsgierige zoekers tot mensen die de halve wereld afgereisd waren, wanhopig op zoek waren naar bevrijding. Nu dachten ze dat Maharaj hen kon helpen. Ik zat soms naast een homeopathische arts die een paar straten verderop woonde. Bevrijding interesseerde hem niet en voor hem was een bezoek aan Maharaj gewoon amusement.

“Dit is de beste show in de buurt” zei hij me eens. “Ik kom alleen maar omdat ik het leuk vind om te zien hoe Maharaj omgaat met een ieder die binnenkomt. Ik geloof geen woord van wat hij zegt maar hij weet er wel een goede show van te maken”.

Op een keer vertelde deze man dat het taalgebruik van Maharaj in het Marathi soms erg grof en vulgair was. Hij vertelde ook dat de vertalers die allemaal respectabele middle-class Hindoes waren, er waarschijnlijk geen raad mee wisten. Aan het eind van de sessies nam de dokter me buiten soms even apart. Hij vond het erg leuk om mij die vieze moppen en dubbelzinnigheden die de vertalers overgeslagen hadden, te vertellen. Ik denk dat hij ook genoot van de ontstelde gezichten van zijn burens die naar de schokkende taal van Maharaj zaten te luisteren.

Maharaj bepaalde in zekere zin wat voor mensen bij hem kwamen en bleven komen door zelf te bepalen waarover hij wilde praten en waarover niet. Hij was niet geïnteresseerd in

wat hij noemde, “de kleuterschool”. Dat wil zeggen, hij weigerde meestal iets te zeggen over veel aspecten van het traditionele Hindoeïsme zoals: rituele eredienst, karma, reïncarnatie en dagelijkse dingen zoals mantra recitatie. Een groot deel van de aanwezige Westerlingen was gekomen omdat zij over hem gelezen hadden. Zij wilden praten over bevrijding, niet over traditionele Hindoe ceremonies en rituelen. Maharaj was maar al te blij ze tegemoet te kunnen komen. Zij die wilden praten over andere dingen verdwenen al gauw naar een milieu dat meer aansloot bij hun tradities en interesses. Toch waren er Hindoes die met traditionele ideeën en overtuigingen binnenkwamen maar onder de indruk kwamen van Maharaj en zijn radicale ideeën. Ik denk dat het om een minderheid ging.

Ik weet nog hoe Mullarpattan ons op een dag vertelde, “Toen ik hier voor het eerst kwam, was ik een traditionele volgeling van de god Ram en geloofde dat ik na mijn dood bij hem in het hemelse Vaikunta zou komen. Op die eerste dag vertelde Maharaj me dat Vaikunta niet bestond. Ik ben behoorlijk geschrokken toen ik een goeroe zo hoorde praten maar ik voelde me tot hem aangetrokken en ben toch gebleven. Binnen niet al te lange tijd liet ik al mijn ideeën over de goden en hun hemelen vallen”.

Onder de mensen in de buurt waren velen geïnteresseerd in de compromisloze leer over bevrijding maar toen ik er was, waren er tijdens de ochtend satsang meestal driemaal zoveel Westerlingen als Indiërs. Dit zou te verklaren zijn door de vele devotees uit Bombay die naar hun werk waren maar ook tijdens de weekenden en in de vakantietijd waren er altijd meer Westerlingen.

In de namiddag was er satsang waar Marathi gesproken werd. We werden nooit uitgenodigd omdat er niet voldoende plaats was en ik heb dus geen idee wat zich daar afspeelde.

Harriet: Had je wel eens het gevoel dat Westerlingen anders behandeld werden dan de buurtbewoners?

David: Ik zou liever zeggen dat we anders waren, een andere achtergrond hadden en andere verwachtingen. In de gesprekken met Maharaj was dat in zijn antwoorden te merken.

Op een ochtend verscheen een Indiaas echtpaar voor de eerste keer en vroeg Maharaj in het Engels hoe men een spiritueel leven kon leiden temidden van alle verantwoordelijkheden voor werk en familie. Dit is een standaard vraag in India en een ieder die in de goeroe business zit, heeft daar een standaard antwoord op. Maharaj ging er heel vriendelijk en welwillend op in en sprak circa vijftien minuten met het echtpaar. Na dat kwartier vroeg hij hen om weg te gaan. Dit was vrij ongebruikelijk. Het was de gewoonte dat als een aanwezige geen vragen meer had, hij terug ging naar zijn plaats en luisterde naar wat anderen er over te zeggen hadden.

Maharaj keek hoe ze de trap af liepen. Hij wachtte nog ongeveer tien tellen alvorens in een enorme lachbui uit te barsten.

Hij sloeg zich op de knieën van pret en zei, “Dit soort onzinnige gesprekken had ik vrijwel iedere dag vóór jullie Westerlingen kwamen”.

Ik denk dat hij liever sprak met mensen die niet langs kwamen met familie of carrièreproblemen. Hij wist ook dat hij met de Westerlingen jovialer en meer recht voor zijn raap kon zijn, iets wat hij graag wilde.

Harriet: Kun je me een voorbeeld geven?

David: Op een ochtend keek hij eens rond en merkte dat er geen buurtgenoten waren behalve dan de vertaler.

Er verscheen een ondeugende blik in zijn ogen en hij zei, “Drie dingen zijn absoluut nodig voor het menselijk leven: Voedsel, zuurstof en seks”.

We spitsten onze oren. Dit was iets anders dan de dagelijkse kost over Bewustzijn. We wachtten op wat volgen zou, hoe hij dit thema zou aansnijden en in details behandelen maar hij weigerde er dieper op in te gaan

Hij vervolgde, “Wat is dat nu? Is er niemand die deze uitspraak wil aanvechten. Het is heel controversieel. Is er iemand die het er niet mee eens is”?

Het leek erop dat hij in debat wilde, maar waarover was nog onduidelijk.

Omdat niemand interesse leek te hebben zijn uitspraak aan te vechten, besloot ik me op te offeren.

“Als je een paar minuten niet ademt ga je dood”, begon ik. “Als je een paar weken niet eet, ook. Maar ik heb nog nooit gehoord dat iemand de geest gaf omdat hij geen seks had. Hoe kunt u nu beweren dat dat essentieel is voor het menselijk bestaan”?

Maharaj weigerde zich te verduidelijken. In plaats daarvan herhaalde hij zijn woorden.

“Drie dingen zijn absoluut nodig voor het menselijk leven: Voedsel, zuurstof en seks”.

Ik had geen idee welke kant hij op wilde.

“Bedoelt u dat we allemaal seks moeten hebben omdat we anders met zijn allen dood gaan”? Ik probeerde hem uit te dagen ons te vertellen waarom hij opeens met dit onderwerp was gekomen.

“Nee, dat zeg ik helemaal niet. Ik zeg alleen maar ‘Drie dingen zijn absoluut nodig voor het menselijk leven: Voedsel, zuurstof en seks’.

Ik probeerde de zaak op een andere manier te benaderen maar niets lukte en niemand in de kamer leek bereid me een handje te helpen. Maharaj bleef bij zijn uitspraak. Na een paar minuten hoorden we voetstappen op de trap. Hij begon meteen over Bewustzijn te spreken en toen de nieuwe bezoekers, een groep buurtbewoners, binnenkwamen, zat hij weer midden in een van zijn standaard verhandelingen. Hij voelde zich duidelijk niet op zijn gemak seks te bespreken in het bijzijn van zijn Marathi devotees. Ik heb nooit kunnen achterhalen wat nu precies de bedoeling van zijn uitspraak was en hij heeft het er ook nooit meer over gehad.

Harriet: Uit je woorden maak ik op dat Maharaj een groot respect had voor Westerlingen die op zoek waren naar de waarheid over zichzelf. Ze kwamen niet voor een pijnstillers zoals een mantra of nieuwe theorie die hen een tijdje soelaas zou bieden.

David: In zekere zin klopt dat. Ik hoorde hem een paar keer zeggen dat hij respect had voor het feit dat we ons leven in het Westen opgaven om in India op zoek te gaan naar bevrijding.

Maar dit betekende niet dat hij ons per definitie altijd met respect behandelde. Verschillende keren ging hij enorm tegen ons te keer en kregen we een uitbrander over wat we gedaan of gezegd hadden. We waren allemaal een beetje bang voor hem omdat we nooit wisten wanneer de volgende uitbarsting zou komen. We waren gekomen om het vuil dat in ons zat er uit te laten slaan, net zoals de Indiase dhobi's met de was doen, nl. die keer op keer op een steen te pletten. Maharaj plette onze ego's, onze minds en onze concepten op de onwankelbare steen van het Zelf omdat hij wist dat dat in de meeste gevallen de enige manier was die ons werkelijk verder kon helpen.

Ik vertelde zojuist dat Maharaj alle theorieën over reïncarnatie verwierp maar hij vertelde een verhaal dat mogelijk er op wijst dat we allemaal al eerder in India naar God op zoek zijn geweest.

“Op het eind van de Ramayana”, zei Maharaj, “kregen alle dieren die Ram geholpen hadden de oorlog te winnen een beloning. Alle apen hoorden dat ze naar de apenhemel mochten. Hoe ziet de hemel er nu volgens een aap uit? Veel voedsel, veel ruzie en ongebreideld seks. En om dus hun idee van hemel te ervaren, werden alle apen opnieuw in het Westen geboren als mensen van de twintigste eeuw. Echter, na verloop van tijd begonnen ze allemaal genoeg te krijgen van deze overvloed. De een na de ander begon terug te komen naar India omdat ze weer bij Ram wilden zijn”.

Harriet: Wat voor uitbranders kreeg jij?

David: Ik herinner me hoe ik met hem sprak over “moeite doen”. Ik denk dat ik verteld had hoeveel moeite ik had gedaan om het Zelf te realiseren. Ik was nog niet zo lang bij hem. Ik wist nog niet dat het concept van “moeite doen” een soort taboe was in die kamer. Maharaj wilde echt niet dat iemand er mee aankwam. Het concept dat er een persoon was die iets deed om een bepaalde spirituele staat te realiseren was hem volkomen vreemd. Hij leek dit een totaal gebrek aan begrip van zijn Leer te vinden.

Ik zag dat mijn woorden hem irriteerden maar ging gewoon verder met mijn betoog. Ik dacht dat hij me verkeerd begrepen had. Hoe meer ik probeerde mijn moeite te verwoorden en te rechtvaardigen, hoe bozer hij keek. Uiteindelijk kreeg ik een fikse terechtwijzing over mijn onbegrip en onbenullige standpunt. Ik wist niet wat ik ervan denken moest. Ik had nog nooit een leraar ontmoet die hard werken aan je zelf op het spirituele pad ontmoedigd had, integendeel. Een ieder die ik tot dan toe ontmoet had, legde juist daar de nadruk op. Vandaar dat ik aanvankelijk dacht dat er sprake moest zijn van een misverstand. Later kwam ik er achter dat wanneer Maharaj sprak, hij geen instructie gaf die je op moest volgen. Hij vertelde je gewoon wie je was en wat je was. Van jou werd verwacht dat je begreep en ervaarde waar hij het over had; niet dat je iets ging oefenen. Als je ergens een oefening van maakte dan was dat voor hem het bewijs dat je hem niet begrepen had. Als er één vraag was waar hij van ging steigeren dan was het, “Ja Maharaj, intellectueel begrijp ik wat u bedoelt maar wat moet ik doen om het ook zo te ervaren”? Als je zoiets zei, dan had je absoluut niet begrepen waar hij het over had.

Ik heb nog een confronterend situatie meegemaakt toen hij ook zo boos op me werd. Op een middag liet ik me meevoeren met absurde dagdromen van het ego. Ik was ondergedompeld in mijn eigen wereld en hoorde niet meer wat er om me heen gebeurde. Maharaj onderbrak zijn betoog midden in een zin en schreeuwde of ik nog wel luisterde en wist waar hij het over had. Ik knikte heftig als verontschuldiging en richtte vervolgens al mijn aandacht op wat hij aan het vertellen was. Na de sessie wilden een paar mensen weten waarom hij zo plotseling naar me uitgevallen was. Ze dachten dat ik gewoon wat zat te

piekeren. Maar ik had die les echt nodig. Als ik er op terug kijk dan moet ik zeggen dat het zowel mijn oplettendheid als mijn vertrouwen in hem ten goede was gekomen. Als je weet dat de leraar die voor je zit, voortdurend al je gedachten en gevoelens in de gaten houdt, dan zorgt dat er wel voor dat je bij de les blijft.

Ook is Maharaj een keer woedend naar me uitgevallen om de simpele reden dat een van de vertalers mijn vraag niet goed begrepen had. Ik zei dat Maharaj gisteren iets gezegd had terwijl het er op leek dat hij vandaag het totaal tegenovergestelde beweerde. De vertaler echter nam aan dat ik kritiek had op de kwaliteit van de vertaling van gisteren en zei dat tegen Maharaj. Die viel me hier over aan maar nu sneed die kritiek geen hout want ik realiseerde me direct dat er sprake was van een misverstand. Iemand maakte tenslotte de vertaler er op attent wat ik werkelijk gezegd had waarna deze man zich verontschuldigde voor de problemen die hij veroorzaakt had.

Harriet: Hoe waren de vertalers. Ik heb gehoord dat de een beter was dan de ander.

David: Ja, er waren goede en minder goede. Ik denk dat iedereen wel wist wie goed was en wie niet maar dat hield nog niet in dat de goeden voor het vertalen gevraagd werden als zij toevallig aanwezig waren. Het schijnt dat oudgedienden de voorkeur genoten. De vertalers die hun werk het langst gedaan hadden, werden als eerste gevraagd ongeacht hun talent. Zij die eigenlijk beter waren, moesten vaak wachten tot die senioren vertrokken. Toen ik pas kwam deed een man Sapre genaamd, 's morgens meestal de vertaling. Hij sprak goed Engels en leek een goede kennis te hebben van de Leer van Maharaj maar hij mixte zijn eigen dingen in zijn Engelse antwoorden. Twee zinnen van Maharaj konden daardoor bij Sapre uitgroeien tot een verhaal van twee minuten. Hoewel de meeste aanwezigen geen Marathi kenden, begrepen we dat hij er veel van zichzelf bij moest hebben gestopt omdat hij zo lang aan het woord was. Een aantal mensen klaagde er over bij Maharaj maar die stond altijd pal achter Sapre en werd meestal kwaad op mensen die over hem klaagden. Dit was dan ook de oorzaak van die woedende uitval waar ik het zojuist over had. Maharaj dacht dat er weer iemand was met kritiek op Sapre's vertaling.

Mullarpattan was de volgende in de pikorde. Ik mocht hem omdat hij heel precies was. Misschien sprak hij niet zo vloeiend als de anderen maar bij mij scoorde hij punten omdat hij zich wederzijds aan het script hield. Ik liet hem eens mijn vraag aan Maharaj vertalen en toen ik het antwoord hoorde, kon ik er geen touw aan vastknopen. Mullarpattan daarentegen zat naar me te glunderen alsof hij zojuist een grote parel van wijsheid doorgeven had.

Ik dacht nog eens goed na maar nog steeds ging er geen lampje branden en dus zei ik wat schuchter, "Van dit antwoord begrijp ik niets. Ik kan er echt geen touw aan vastknopen".

"Dat begrijp ik", zei Mullarpattan, "ik snap er ook niets van maar het is wel wat Maharaj vertelde en dat is wat ik vertaald heb".

Enigszins opgelucht vroeg ik hem Maharaj te vertellen dat noch hij noch ik begreep wat hij gezegd had. Ik vroeg of hij het nog eens op een andere manier wilde uitleggen. Daarna gingen we verder met het gesprek.

Ik waardeerde Mullarpattan om zijn benadering. Hij probeerde niet een antwoord te verduidelijken en ook vertelde hij Maharaj niet dat het antwoord niet klopte. Hij vertaalde gewoon heel letterlijk de woorden omdat dat de woorden waren die Maharaj mij wilde laten horen.

Helemaal onder aan de lijst van oudgedienden stond Ramesh Balsekar, Hij is pas in 1978 bij Maharaj gekomen. Dat vind ik jammer want hij was naar mijn mening en ook volgens veel andere westerlingen, met voorsprong de meest bekwame van alle vertalers. Hij had een goed inzicht in de westerse mind en wist hoe men redeneerde. Daarnaast beschikte hij over een groot intellect en geheugen dat hem in staat stelde de hele monoloog van een bezoeker te onthouden en te vertalen. Hij was zonder meer de beste en velen van ons waren bereid te wachten tot het zijn beurt was om te vertalen. Dit maakte dat er soms pijnlijke stilten ontstonden als de andere vertalers aan het werk waren. Een ieder zat met zijn vragen op hun vertrek te wachten waarna Balsekar hun woorden kon vertalen.

Iedere vertaler had zijn eigen unieke stijl en had zijn eigen bewoordingen. Bij het lezen van de boeken van Jean Dunn uit de jaren 80 waan ik mij terug in de kamer van Maharaj. Ik lees die woorden niet alleen, ik hoor ze ook. Ik hoef maar een paar regels te zien of ik herken Mullarpattan's stijl of wie het ook mag zijn geweest, en meteen hoor ik de woorden alsof ze rechtstreeks uit de mond van die ene vertaler komen.

Harriet: Dus al die boeken zijn gewoon een transcriptie van de woorden van de vertaler op de dag van die bijeenkomst. Het zijn dus geen vertalingen uit het originele Marathi?

David: Ik weet niet hoe het met die andere boeken gegaan is, maar ik weet wel wat Jean Dunn gedaan heeft. Een paar weken lang bracht ik de vroege avond door in haar appartement in de buurt van Chowpatthy Beach. Soms werd het te laat om nog naar huis te gaan en bleef ik overnachten. Jean was in die tijd bezig met de transcripties voor "Seeds of Consciousness". Ze vroeg me soms haar te helpen met woorden op de taperecorder die moeilijk te verstaan waren. Soms wilde ze van me weten of een bepaalde passage de moeite van het vermelden waard was. Door te zien hoe ze werkte en door later haar boeken te lezen, weet ik dat ze alleen maar werkte met de woorden van de vertaler.

Harriet: Heeft ze aan Maharaj gevraagd of ze dit werk mocht doen. Hoe kwam ze aan die taak?

David: Voor zover ik weet ging het net andersom. Maharaj heeft haar gevraagd het werk te doen. Dit wekte wrevel op bij een aantal Marathi devotees omdat sommige van hen vonden dat zij de rechten hadden op de woorden van Maharaj. Ze hadden een Kendra opgericht, een organisatie bedoeld om kennis over Maharaj en zijn leer te verspreiden en een aantal leden voelde zich nu gepasseerd. Een van hen verscheen tijdens een ochtend sessie. Hij zei tegen Maharaj dat hij als eerste man van de Kendra het recht had de woorden van Maharaj te publiceren. Ik vond dat een absurd standpunt. Als je een organisatie opzet om de leer van je goeroe te verspreiden en die goeroe benoemt vervolgens iemand anders om een boek over die leer uit te brengen, dan moet zo'n organisatie niet proberen de publicatie tegen te houden. Maharaj dacht er net zo over.

Zoals te verwachten, zei hij, "Ik bepaal zelf wel wie mijn Leer publiceert, niet jij. Je moet je er niet mee bemoeien. Ik heb haar gevraagd dit werk te doen en je hebt geen recht je met die keuze te bemoeien".

De man vertrok en ik heb hem nooit meer teruggezien.

Harriet: Had je nooit behoefte zelf over Maharaj te schrijven? Over andere leraren die je gekend hebt, doe je dat wel.

David: Tijdens een van mijn eerste bezoeken vroeg Maharaj me wat voor werk ik deed in de Sri Ramanashram. Ik vertelde dat ik in de bibliotheek werkte en ook wat boeken bekritiseerde voor het tijdschrift van de Ashram.

Maharaj keek me eens goed aan en zei, “Waarom schrijf je niet over de Leer”?

Ik weet nog dat ik wat verbaast op keek. Op dat moment in mijn leven had ik nog geen woord over Ramana of een andere leraar geschreven en dat niet alleen; ik had nog nooit behoefte gehad of interesse om zoiets te doen. Maharaj was de eerste die me vertelde dat ik op deze manier mijn leven zou moeten invullen.

Wat het schrijven over Maharaj betreft. Het is er nooit werkelijk van gekomen. In de jaren dat ik hem bezocht, schreef ik überhaupt niet en in de jaren 80 en 90 had ik tal van andere projecten en onderwerpen waar ik mij mee bezig hield.

Harriet: Je hebt een goed verhaal te vertellen en hoogst interessante interpretaties over wat Maharaj bij mensen probeerde te weeg te brengen. Ik vind het erg interessant en ik weet wel zeker dat andere mensen dat ook zouden vinden als je maar de moeite zou nemen het op te schrijven.

David: Ja, nu ik eenmaal over deze dingen begin te praten is er een deel van me dat zegt, “Je zou het moeten opschrijven”. Terwijl ik met je zit te praten, begint dat gevoel sterker te worden. Als je weg bent, ga ik het misschien wel doen ook en zal ik kijken wat ik me nog meer kan herinneren.

Harriet: We hadden hier natuurlijk al veel eerder over moeten hebben maar hoe ben je bij Maharaj terechtgekomen en waardoor voelde je je tot hem aangetrokken.

David: Het was in 1977 dat ik het boek “Cutting Through Spiritual Materialism” van Chogyam Trungpa aan Murray Feldman gaf. Hij was een vriend van me en ik zei dat hij waarschijnlijk van het boek zou genieten. Ik wist dat hij een Boeddhistische achtergrond had en bekend was met een aantal Tibetaanse oefeningen. Ik dacht dat hij blij zou zijn met het boek. Hij beantwoordde mijn geste door me een exemplaar van “I Am That” te geven en zei op zijn beurt dat hij er zeker van was dat ik er ook blij mee zou zijn. Murray kende Maharaj al jaren en was zelfs naar hem toegegaan toen Maurice Frydman nog geregeld op bezoek kwam. Ik herinner me de levendige beschrijving die Murray gaf van die twee als ze bij elkaar waren: twee oude heren die uiterst levendige dialogen hielden waarbij ze soms verhit en opgewonden raakten en met rake beweringen en argumentaties kwamen, vaak met stemverheffing en met wilde gebaren. Murray had geen idee waar ze het over hadden maar hij kon de gepassioneerdeheid van beide kanten voelen. Als je in die tijd Maharaj bezocht, was je daar waarschijnlijk de enige bezoeker. Je kreeg dan een kopje thee en een heel persoonlijk gesprek waar geen anderen bij waren.

Een paar jaar later hoorde ik Maharaj zeggen, “Ik had altijd een rustig leven maar “I Am That” heeft van mijn huis de wachtkamer van het Centraal Station gemaakt”.

Maar goed, terug naar het verhaal. Ik was het al weer kwijt voor ik er aan begonnen was. Ik nam “I Am That” door en moet toegeven dat ik tegen veel uitspraken van Maharaj, een bepaalde weerstand voelde. Ik woonde in die tijd in de Sri Ramanashram en volgde de Leer van Bhagavan. Er waren bepaalde overeenkomsten tussen wat Ramana te zeggen had en wat Maharaj beweerde maar ik bleef aanvankelijk gefixeerd door de verschillen die ik meende te herkennen: bij voorbeeld uitspraken waarbij “Ik ben” niet de ultieme werkelijkheid zou zijn.

Toch begon ik langzaam onder de indruk van het boek te raken en tenslotte zat ik er helemaal in. Terugkijkend denk ik dat de kracht die in de woorden zat, op de een of andere manier mijn weerstand tegen bepaalde denkbeelden heeft overwonnen.

Voortdurend greep ik naar het boek. Het leek me gewoon aan te trekken maar zodra ik het in handen had, bleek ik niet meer dan een paar bladzijden te kunnen lezen. Niet dat ik het saai vond of dat ik het oneens was met de inhoud. Na een paar alinea's kreeg ik gewoon het gevoel dat het genoeg was. Ik legde het boek dan neer en liet de woorden als goede wijn door me heen spoelen. Ik ging niet over ze piekeren of proberen ze te doorgronden. Ik ging ze ook niet beoordelen. De woorden raakten gewoon het brandpunt van mijn Bewustzijn en kregen daar alle aandacht.

Ik denk dat het meer de woorden waren en het onderricht dan de leraar die me in het begin fascineerden. Ik kan me niet herinneren dat ik in de eerste weken stond te popelen om hem te ontmoeten. Dat veranderde totaal toen sommige van mijn vrienden en kennissen naar Bombay waren geweest. Ze kwamen bijna allemaal terug met opmerkelijke verhalen. Niet alleen verhalen maar er waren ook mensen die totaal veranderd terugkwamen. Ik herinner een Amerikaanse vrouw, Pat genaamd, die stralend terug kwam. Het leek wel of ze na een bezoek van maar twee weken een totaal ander mens was geworden.

Papaji vertelde eens over een Duitse vrouw die bij terugkomst in Duitsland door haar vriend op de luchthaven verwelkomd werd. De vriend die Papaji nog nooit ontmoet had en ook nog nooit in India was geweest, maakte een prostratie. (liet zich uit respect languit voor haar op de grond vallen) Naderhand vertelde hij haar, "Ik kon niet anders. Het was zo duidelijk dat je een verlichte transformatie had ondergaan. Ik kon niet anders dan dit doen".

Ik kon me wel voorstellen wat hij gevoeld had. Ik had nog nooit voor iemand die terug was gekomen uit Bombay een prostratie gemaakt. Wel zag ik de totale transformatie die bij velen duidelijk zichtbaar was. Toch duurde het nog een aantal maanden voor ik zelf eens ging kijken wat er nu in Bombay precies aan de hand was.

Harriet: Waarom duurde het zo lang? Waar wachtte je op?

David: Wat me nu te binnen schiet is iets waar ik jaren niet meer aan gedacht heb. Na een paar keer "I Am That" doorgenomen te hebben, kreeg ik een groot vertrouwen in de kracht en autoriteit van Maharaj. Ik wist dat hij echt was. Ik wist ook dat als ik hem ging bezoeken, ik iedere suggestie die hij me gaf, zou accepteren. In die tijd hoorde ik verhalen over een aantal Westerlingen die ik gekend had. Ze hadden van Maharaj het advies gekregen naar hun eigen land terug te gaan. Dit bericht schrok me af. Ik wilde juist in Tiruvannamalai blijven en wilde echt niet terug naar het Westen. Ergens wist ik dat als Maharaj me zou zeggen dat ik terug moest naar Engeland, dat ik dat ook zou doen. Omdat ik India niet wilde verlaten, stelde ik mijn bezoek aan hem maandenlang uit.

Verder was er nog iets. Ik wist op dat moment nog niet of ik een levende goeroe nodig had. Ik geloofde nog steeds dat Bhagavan voor een ieder de goeroe kon zijn, zelfs voor hen die hem tijdens zijn leven nooit ontmoet hadden. Ik herinner me dat ik precies wist waar in de boeken van Ramana en in "I Am That" het onderwerp van de goeroe ter sprake kwam. Ik las die passages steeds opnieuw zonder ooit zeker te weten of ik wèl een levende goeroe nodig had.

Harriet: Hoe verdween die weerstand tegen je reis naar Bombay?

David: Een Australische vrouw die al vaker bij Maharaj was geweest, stelde voor samen te gaan. Ik wist dat ik vroeg of laat toch zou gaan. Ik had alleen nog een duwtje nodig en die kreeg ik nu. Ik vraag me af wanneer dit geweest kan zijn. Ik denk zo halverwege 1978.

Harriet: Wat was je eerste indruk? Wat gebeurde er met je toen je binnenkwam?

David: Ik herinner me dat ik in zijn kamer zat te wachten tot hij boven zou komen. Ik was heel nerveus en onzeker maar ik weet niet meer waarom. Ik weet nog wel dat ik iets zei tegen de man naast me maar die zei dat ik moest zwijgen. Hij wilde mediteren.

Maharaj kwam naar boven en een paar minuten later zat ik tegenover hem. Ik vertelde wie ik was en waarom ik gekomen was. Het was laat in de middag en er waren niet veel mensen. Omdat ik de enige nieuwkomer was, riep hij me naar voren om te zien wie ik was en wat ik wilde. Ik vertelde dat ik van de Sri Ramanashram kwam; dat ik daar twee jaar had gewoond en nu druk bezig was met Ramana's leer van zelfonderzoek. In die tijd mediteerde ik vaak acht uur per dag, hoewel in de tijd dat ik naar Maharaj ging was dat korter

Maharaj vroeg me tenslotte of ik nog vragen had, waarop ik antwoordde, "Niet op dit moment. Ik wil gewoon naar u luisteren".

Hij vond dat goed en liet me terug gaan naar mijn plek achter in de kamer. Ik moet zeggen dat ik op dat moment de kracht en stilte van zijn aanwezigheid in de kamer kon voelen. Hij was heel duidelijk aanwezig.

Harriet: Was je eerder wel van plan met vragen te komen? Was er iets waarover je met hem had willen praten?

David: Ik kan me dat echt niet herinneren. Ik weet dat ik wel wilde praten maar ik kwam niet binnen met een bepaalde vraag.

Harriet: Wanneer had je voldoende moed verzameld om een dialoog met hem aan te gaan?

David: Dat was volgens mij de volgende dag, ook in de middag sessie. Dat wil zeggen dat ik twee hele sessies alleen maar geluisterd had naar wat anderen te vertellen hadden en naar wat Maharaj hen vertelde. Toen tenslotte de discussie even stil viel, zei ik "Ik ben bezig met zelfonderzoek. Ik probeer al jarenlang mijn aandacht te houden bij het innerlijke gevoel van 'Ik'. Volgens mij wordt mijn vermogen de aandacht bij het 'Ik'gevoel te houden niet groter. Moeten die perioden van het gewaar zijn van het 'Ik' steeds langer worden tot ze tenslotte niet meer onderbroken worden"?

"Neen", zei Maharaj, "Het sterke verlangen dit 'Ik' te zoeken en te onderzoeken is voldoende. Maak je geen zorgen over hoe goed je het doet of hoe lang je je kunt concentreren. Als iets je erg bezig houdt, dan komt de aandacht daar vanzelf weer op terug. Als het kennen van het 'Ik' voor jou belangrijk is, zul je ontdekken dat je aandacht daar steeds weer vanzelf naar terugkeert".

Vanaf die dag sprak ik volgens mij vrijwel iedere dag wel even met Maharaj. Meestal was dat over de verschillende aspecten van zijn Leer over Bewustzijn. Hij moedigde me aan met vragen te komen en ik genoot van die gesprekken. Waar die gesprekken in die tijd over gingen, weet ik echt niet meer.

Harriet: Al die verhalen over Ramana Maharshi herinneren me aan iets dat ik je wilde vragen. We begonnen deze middag met de vraag waarom Maharaj niet het onderwerp van een biografie is, althans in boekvorm. Er zijn een aantal mensen die met verhalen komen maar ik heb nog nooit een volledig boek over zijn leven gezien. Veel Ramana boeken bevatten

verhalen over de wonderen die rond hem schijnen te zijn voorgekomen. Veel devotees vertellen hoe het geloof in Ramana hun leven veranderde of op een wonderbaarlijke manier hun lot veranderde. Ik weet dat Bhagavan alle persoonlijke betrokkenheid bij dit soort gebeurtenissen van de hand wees. Toch weerhield dat de mensen er niet van ze te vermelden en toe te schrijven aan zijn genade.

Nu is mijn vraag natuurlijk of dat soort dingen zich ook rond Maharaj voordeden en zo ja, waarom heeft nog nooit iemand de moeite genomen er over te schrijven?

David: Ik weet niet of dat soort dingen vaak voorkwamen maar ik weet dat ze gebeurden. Als mensen dit soort dingen meemaken dan begrijp ik ook niet waarom niemand ze opgeschreven heeft.

Ik kan daar wel iets aan veranderen en je een lang en mooi verhaal vertellen. Eind jaren 70 werd me gevraagd Anna-Marie, een vrouw uit Zuid-Amerika, naar Bombay te vergezellen. Ze sprak vrijwel geen Engels. Haar moedertaal was Spaans en ze kwam uit Venezuela maar volgens mij had ze die nationaliteit niet. Ik was toch van plan naar Maharaj te gaan en ging ermee akkoord haar te vergezellen.

Al bij het begin van onze reis kwam ik er achter dat ik zoiets als een kasplantje te verzorgen had. Anna-Marie was totaal niet in staat voor zichzelf te zorgen. Ze was ongelooflijk vergeetachtig. Nog voor we in Madras in de trein naar Bombay stapten, slaagde ze erin al haar geld en paspoort kwijt te raken. Toen we terugliepen om te kijken waar we geweest waren, kwamen we ook in een boekwinkel bij het Station. Wonder boven wonder had de boekhandelaar de portefeuille gevonden. Hij had hem apart gelegd voor het geval we terug zouden komen. Een paar uur na ons vertrek ging Anna-Marie naar het toilet. In India hebben de treinen van die zit-toiletten, die bestaan uit een aflopend gat in de vloer waarin aan beide kanten een opstapje om je voeten op neer te zetten. Je gaat vervolgens op je hurken zitten. In die positie deed Anna-Marie wat er van haar verlangd werd tot de trein een flinke schok maakte. Haar bril viel van haar neus en verdween in het gat in de vloer. Nu bleek dat dit haar enige bril was en dat ze zonder bril vrijwel blind was. Ik merkte dit later op de dag toen we bij een volgend station een tussenstop maakten. Anna-Marie stond op het perron terwijl de trein in beweging kwam. Ze maakte echter geen aanstalten om in te stappen. Toen ik me realiseerde wat er aan de hand was, sprong ik van de trein en wist haar de rijdende trein in te duwen. Ik wist inmiddels al dat ze moeite had met zien maar ik had geen idee dat ze op drie meter afstand een rijdende trein met vijf en twintig wagons niet kon zien.

Eenmaal in Bombay was mijn eerste prioriteit haar nieuwe bril. Ik wist dat er vlak bij het huis van Maharaj een opticien was. Bij mijn vorige bezoek daar had ik er een gezien vlak bij de plek waar ik altijd de bus nam naar de binnenstad van Bombay.

De volgende morgen zodra de opticien zijn deuren opende, stapte ik met Anna-Marie naar binnen voor een ogentest en de aankoop van een nieuwe bril. De ogentest nam nogal wat tijd in beslag vanwege haar slechte Engels en ook omdat de opticien maar niet kon vaststellen wat het juiste recept was.

Na een half uur kwam hij naar buiten en zei, “Ze moet naar de specialist in het Oogheelkundig Ziekenhuis. Met mijn apparatuur kan ik haar recept niet vaststellen. Er is iets met haar ogen maar ik weet niet wat. Hij noemde de naam van een bepaalde kliniek waar ik natuurlijk nog nooit van gehoord had. De opticien vertelde me hoe ik er kon komen. Ik kende Bombay niet en begreep zijn aanwijzingen niet. Nu volgt het eerste wonder die dag. Er zouden er nog velen volgen.

“Maak je geen zorgen”, zei de opticien, “Ik breng jullie wel”.

Hij sloot zijn winkel want er was geen personeel om op te passen. We gingen op weg dwars door Bombay. Na een tocht van zeker anderhalve kilometer kwamen we eindelijk bij de kliniek. De opticien bracht ons naar de spreekkamer van een oogarts die hij kende. Hij legde uit dat zijn instrumenten niet goed genoeg waren voor een diagnose. Vervolgens nam hij afscheid en ging terug naar zijn winkel. In al die jaren dat ik in India woon, ben ik vaak vriendelijk behandeld maar ik verbaas me nog steeds over deze opticien. Hij sloot zijn winkel een paar uur en ging op pad alleen maar om ons van dienst te kunnen zijn. De oogarts begon met het onderzoek. Ook hij verwonderde zich over de ogen van Anna-Marie. Hij gebruikte apparatuur en instrumenten maar net zo min als de opticien lukte het hem tot de juiste diagnose te komen.

“Wat is er met haar aan de hand”? vroeg hij, “Wat is er met haar ogen gebeurd”?

Ik haalde mijn schouders op. “Ik heb geen idee. Ik ken haar nauwelijks en ze spreekt vrijwel geen Engels”.

We gingen naar een ander deel van het gebouw waar zo te zien nog grotere en moderner materieel stond. Met deze nieuwe apparaten collectie wist de oogarts tenslotte de diagnose te stellen. Alle complicaties hadden onze nieuwsgierigheid geprikkeld. We probeerden door gebarentaal en de paar Engelse woorden die ze kende, er achter te komen wat er met de ogen van Anna-Marie aan de hand was. Na een paar vergeefse pogingen begreep ze wat we wilden weten. Ze was eens uit een gebouw in Zuid Amerika gevallen en op haar gezicht terechtgekomen. Ik had inmiddels haar gedrag en activiteiten twee dagen meegemaakt en ik vond dit een totaal geloofwaardige scenario. Ik denk niet dat ik ooit iemand ontmoet heb die zo veel last had van ongelukken. Haar ogen waren bij die val zo beschadigd dat ze op verschillende plaatsen gehecht moesten worden. Door die operatie hadden bepaalde plekken op de oogbal een heel bijzondere vorm gekregen. Dit maakte duidelijk waarom de eerste opticien onmogelijk had kunnen vaststellen wat ze voor glazen nodig had. Zelfs in de grote kliniek had men bijna een uur nodig om daar achter te komen.

Ik raakte in gesprek met de oogarts en we ontdekten dat we een wederzijdse kennis hadden in Tiruvannamalai. In feite kende hij een aantal devotees van Bhagavan. Net als de opticien vóór hem, besloot hij ons onder zijn hoede te nemen.

“Waar gaat u de glazen laten maken”? vroeg hij.

“De opticien die ons hier bracht, was erg vriendelijk. Ik zou hem graag de opdracht geven omdat hij ons zo goed geholpen heeft”.

“Neen, neen”, zei de specialist, “Hij heeft maar een kleine zaak en kan u echt niet helpen. Dit is veel te ingewikkeld. Ik zal u bij de grootste opticien van Bombay brengen”.

Ook hij sloot zijn spreekkamer en nam ons mee op onze volgende trip door Bombay. We kwamen terecht bij het etablissement van de opticien waar hij zojuist over had. Alle medewerkers keken verrast op. Onze specialist was zonder meer een bekend figuur in de oogheelkundige wereld van Bombay.

“Dit zijn vrienden van me”, zei hij, terwijl hij op ons wees. “Ze hebben een moeilijk recept. Werk zo snel mogelijk want zonder bril kan deze vrouw nauwelijks iets zien. Ze is vrijwel blind”.

Hij liet ons achter in de handen van de manager van de winkel en keerde terug naar de kliniek. De stralende glimlach van de manager duurde even lang als de tijd die hij nodig had om het recept te lezen. Hij legde het neer op de toonbank en begon zich uitgebreid te verontschuldigen. “Normaliter hebben we glazen voor ieder gangbaar recept in voorraad. We hebben een grote omzet en kunnen het ons permitteren heel veel glazen die nog niet besteld zijn, in voorraad te hebben. Vroeg of laat komt er voor ieder glas wel een klant opdagen. Men apprecieert dat men a la minute geholpen wordt. Dit recept is zo uniek dat ik er nooit aan zou denken zo’n glas te laten maken en in voorraad te houden. Tot ik zojuist het recept onder ogen kreeg, kon ik me ook niet voorstellen dat iemand ogen kon hebben met zo’n diagnose. We zullen er een speciale opdracht van moeten maken en dat gaat lang duren. De glazenslijpers zijn momenteel in staking. Zelfs als ze nu weer aan het werk gaan, kan het weken duren voor ze aan dit recept beginnen. Er lopen al zoveel bestellingen. Het spijt me. Ik kan u niet helpen en er is verder niemand in de stad die u zal kunnen helpen. Dit recept zo uniek dat niemand het in voorraad kan hebben”.

Het kostte hem ongeveer vijf minuten om zich te verontschuldigen. Ondertussen pakte een jonge medewerker die kennelijk geen Engels verstond, het recept en ging naar het magazijn om de glazen te zoeken. Dat was nu eenmaal zijn job: een recept oppakken van de toonbank en de glazen die daarop stonden ophalen uit het magazijn.

Op het moment dat de manager met zijn eindconclusie kwam, verscheen de jongeman met twee glazen die precies voldeden aan het recept. De manager was met stomheid geslagen.

“Dit kan niet”, bleef hij maar zeggen, “Niemand maakt of bewaart zulke lenzen”.

Tenslotte kwam hij tot de slotsom dat iemand deze glazen lang geleden besteld had maar ze nooit was komen ophalen.

Omdat we aan hem voorgesteld waren als vrienden van de bekende oogarts – we kenden hem nauwelijks twee uur – kregen we een stevige korting en een half uur later wandelde Anna-Marie de winkel uit met wat volgens mij de enige bril was op deze planeet waarmee ze weer de wereld kon bekijken. Was dit nu een wonder of werden we gewoon begunstigd door een wonderlijke samenloop van omstandigheden?

“Ik” was degene die besloot naar de eerste opticien te gaan. Deze man sluit vervolgens zijn zaak en brengt ons naar die ene oogarts die in Ramana geïnteresseerd is. Op zijn beurt brengt deze man mij, tegen mijn wens, naar een winkel in Bombay waar die unieke lenzen op Anna-Marie liggen te wachten. Ik ben een beetje een scepticus maar volgens mij gebeurden er te veel dingen in exact de juiste volgorde om dit allemaal nog gewoon aan het toeval te kunnen toeschrijven.

Het is mijn geloof dat wanneer je naar de goeroe gaat, de kracht van die goeroe ieder fysiek probleem dat zou kunnen ontstaan, kan oplossen. Hij doet dat niet bewust; er is gewoon een aura rond hem die voor dit soort problemen zorgt. We hebben Maharaj zelfs nooit verteld over de bril van Anna-Marie. Toen we die morgen naar de eerste opticien gingen, nam ik aan dat ze vrij normale ogen had en dat we binnen een half uur een nieuwe bril zouden hebben.

Dit was nog niet het einde. Ik zei al dat het een lang verhaal zou worden. Een week lang woonde Anna-Marie bij Maharaj de satsang bij, al verstond ze geen woord van wat er gezegd werd. Niemand sprak Spaans. Op een morgen zag ik dat ze rode ogen had en vroeg wat er aan de hand was.

In gebroken Engels zei ze, “Ik ben de hele nacht wakker geweest om te bidden dat er vandaag een Spaanse vertaler zou komen. Ik wil Maharaj iets vertellen en heb dus een vertaler nodig”.

Later die ochtend zaten we met zijn allen in een koffiehuis op Grant Road. Het was in de pauze tussen de bhajans en het begin van de satsang, toen we een nieuw Westers gezicht zagen aan de tafel naast ons – een vrouw die zat te lezen. We stelden ons voor en ontdekten tot onze grote verbazing dat ze een professionele vertaler Engels-Spaans was. Ze werkte in Bombay en had onlangs kennis genomen van de Leer van Maharaj. Ze had besloten eens een kijkje te komen nemen maar pas deze morgen werd dat verlangen zo sterk dat ze ook echt kwam. Anna-Marie was natuurlijk in de wolken. Vijftien minuten vóór het begin van de satsang was de vertaler waar ze de hele nacht voor gebeden had, op mysterieuze wijze op een stoel naast haar komen zitten

We liepen met zijn allen terug naar de kamer van Maharaj vol verwachting om te horen wat Anna-Marie tegen hem wilde zeggen. Dit is wat ze via de vertaler te vertellen had.

“Ik woonde in Venezuela en in een droom zag ik een berg en twee mannen. Ik ontdekte al gauw dat een van hen Ramakrishna was maar heel lang heb ik niet geweten wie de ander was, of wat die berg betekende. Vorig jaar zag ik een foto van Ramana en ik realiseerde me dat hij de tweede man in die droom was. Ik probeerde meer over hem te weten te komen en ontdekte kort daarna dat de berg in de droom Arunachala was. In de droom keek Ramana me op een heel speciale manier aan en gaf me inzicht in zijn Leer. Hij deed dat niet met woorden. Hij keek me aan en terwijl hij keek, kreeg ik het gevoel dat hij me vervulde met een begrip van zijn Leer, een kennis die ik vrij helder verwoorden kan. Toch zijn er tussen hem en mij geen woorden gesproken. Ik wist dat ik naar India moest om meer over hem te weten te komen. Al wist ik dat Ramana niet meer leefde, toch wist ik een vriend zo ver te krijgen dat hij me naar India bracht. Ik wist dat ik daar iets te zoeken had en dat er iets was dat me dwong te komen. Eenmaal in Tiruvannamalai hoorde ik over u en wist meteen dat ik u ook moest bezoeken. Dezelfde kracht die mij naar India bracht om meer over Ramana te weten te komen, bracht mij ook hier. Ik weet niet wat het is maar ik weet wel dat ik hier moest komen”.

Maharaj onderbrak haar. “Wat was de Leer die je in die droom ontving? Wat zei Ramana toen hij je zijn Leer in stilte onthulde”?

Anna-Marie sprak vijf minuten lang in het Spaans zonder dat er vertaald werd. Toen ze uitgesproken was, begon de vertaler uit te leggen wat ze had gezegd. Alle aanwezigen waren met stomheid geslagen. Ze gaf een volmaakt, vloeiende samenvatting van de Leer van Maharaj. Het ging overduidelijk niet om de Leer van Ramana maar om die van Maharaj. Deze vrouw hield er een prachtige voordracht over. Ik denk dat het een van de beste samenvattingen was die ik ooit in vijf minuten heb horen uitspreken. En dan te bedenken dat woorden gesproken werden door iemand die voor het eerst op bezoek was, een vrouw die heel weinig afwist van de Leer van Maharaj voor ze hier op deze dag verscheen.

Maharaj leek net zo onder de indruk als de andere aanwezigen. Hij stond op, nam Anna-Marie mee naar beneden en gaf haar de mantra initiatie van zijn lineage. Hij deed dat door de mantra met zijn vinger op haar tong te schrijven. Ik heb eerder vermeld dat hij bereid was die mantra te geven aan een ieder die daarom vroeg. Hij fluisterde dan de mantra meestal in zijn of haar oor. Volgens mij was dit de enige keer dat hij de mantra gaf zonder er eerst om gevraagd te zijn. Het is volgens mij ook de eerste keer dat hij die op de tong van een devotee schreef. Wat betekent dit nu allemaal? Ik heb er absoluut geen verklaring voor. Ik ben al lang

geleden opgehouden met proberen goeroes te begrijpen of te verklaren waarom ze doen wat ze doen.

Harriet: Het is een bijzonder verhaal! Je kunt dus wel zeggen dat Maharaj op dezelfde manier voor zijn devotees zorgde als andere bekende goeroes.

David: Die vraag kan ik met een voorwaardelijk “Ja” beantwoorden. Het is nu eenmaal de natuur van verlichte wezens om zo te zijn. Ze hebben in feite geen keuze omdat dit soort dingen spontaan gebeurt. Toch zou een meer oppervlakkig antwoord “Neen” moeten luiden. Als mensen met hun persoonlijke problemen bij hem kwamen, kon hij boos worden en zeggen dat dat zijn probleem niet was. Hij zag zichzelf niet als iemand die problemen van individuen moest oplossen. Ik weet nog dat verschillende mensen hem vertelden dat hun paspoort en al hun geld gestolen waren. Zijn standaard reactie was de uitbrander dat men beter op zijn spullen moest passen. Ik vertelde hem eens dat ik erg veel slaap nodig had. Ik dacht in die tijd nog dat het een gerechtvaardigde spirituele vraag was. Ik had bij veel leraren gelezen dat het niet goed was om veel te slapen.

Zijn antwoord was anders. “Waarom kom je bij mij met je medische klachten? Met dat soort problemen moet je bij de dokter zijn”.

In dit ene geval bleek zijn advies volkomen op zijn plaats. Ik ontdekte later dat ik leed aan een flinke infectie van hoekwormen. Dat was vrijwel zeker veroorzaakt doordat ik jarenlang in India op blote voeten heb rondgelopen. Hoekwormen eten de rode bloedlichaampjes op en als dat uit de hand loopt, eten ze er meer dan het lichaam kan produceren. Tenslotte ontstaat bloedarmoede waardoor je steeds moe bent en slaperig. In mijn geval bleek het op het eerste gehoor botte antwoord van Maharaj, het meest juiste dat hij had kunnen geven. Je zou kunnen zeggen dat het Zelf hem op dat moment de juiste woorden in de mond had gelegd. Toen we die woorden hoorden, hadden we geen idee hoe waar ze waren.

Ondanks zijn gebruikelijke knorrige respons wanneer mensen bij hem kwamen voor persoonlijke hulp, wist hij volgens mij precies hoe hij voor het welzijn van zijn devotees moest zorgen. Zelfs wanneer je de indruk kreeg dat dat niet zo was.

Harriet: Kun je me hier ook voorbeelden van geven of is dit maar een idee?

David: Ik herinner me dat een grote dikke man uit Madras bij Maharaj op bezoek kwam. Hij zat – naar eigen zeggen - met een probleem. “Ik heb jarenlang japa gedaan (het in stilte reciteren van een mantra) en daardoor siddhi's gekregen. Als ik iemand erg mag, dan overkomen hem of haar automatisch goede dingen. Ik hoef er niets voor te doen. Het gaat gewoon vanzelf. Als ik daarentegen boos ben op iemand, dan gebeurt het tegenovergestelde. Er gebeuren dan heel vervelende dingen en de ander kan er zelfs aan overlijden. Hoe kan ik er voor zorgen dat zulke dingen niet meer gebeuren”?

Maharaj antwoordde, “Al die siddhi's komen door je japa. Als je met japa stopt, zullen de siddhi's ook verdwijnen”.

“Ik denk niet dat ik dat kan”, antwoordde de man. “De japa heeft mij zo totaal in zijn greep. Ik heb er geen controle meer over. Het gebeurt vanzelf, of ik het nu wil of niet”.

Maharaj herhaalde zijn advies maar de man had geen interesse. Hij leek erg met zichzelf ingenomen en volgens mij was hij alleen maar gekomen om te pronken met zijn kunsten. Ik werd in die overtuiging gesterkt toen hij vertelde dat hij bereid was van een ieder die in de kamer was, vragen te beantwoorden. Hij was dus niet gekomen voor advies; hij was gekomen om adviezen te geven.

Maharaj vroeg hem weg te gaan en zei dat als hij werkelijk geïnteresseerd was in de Leer, hij beter die namiddag naar het huis van een van de devotees kon gaan. Het ging om een vrouw die professor was in Sanskriet en soms voor hem vertaalde. Zij kon hem dan alles uitleggen. Hij kreeg te horen dat hij hier niet meer mocht komen. Ik denk dat Maharaj hem bij ons vandaan wilde houden omdat de man iets vreemds en dreigends over zich had. Ik ben niet echt paranormaal begaafd maar ik voelde een vervelende energie van hem uitgaan. Ik werd er een beetje misselijk van. Hij had echt een negatieve aura om zich heen. Ik vroeg later of er meer mensen dat gevoel hadden en sommigen bevestigden dat.

Dit gebeurde allemaal tijdens de ochtend sessie. Die avond verscheen de Sanskriet professor een uur later dan gewoonlijk. Ze zag er heel nerveus uit. Maharaj wilde onmiddellijk weten wat er aan de hand was.

“Die man uit Madras is bij me geweest maar ik kreeg hem niet meer weg. Ik vertelde dat ik hier naar toe moest maar hij weigerde te gaan. Ik wil liever geen ruzie met hem. Als hij boos wordt kan het misschien wel mijn leven kosten”.

Maharaj werd woedend. Hij haalde eens diep adem alsof hij erop los wilde slaan en riep, “Niemand komt aan mijn devotees. Je staat onder mijn bescherming. Deze man kan jou niets doen. Als hij weer bij je langs komt, gooi je hem er gewoon uit als het tijd is om te komen. Jou zal echt niets overkomen”.

Dit was de enige keer dat ik Maharaj openlijk hoorde zeggen dat hij zijn devotees beschermde en voor ze zorgde.

Maharaj zelf was niet bang voor dit soort mensen. Hij vertelde hoe een yogi eens naar zijn beedi winkel kwam om zijn siddhi's te vertonen. Hij had blijkbaar veel siddhi's en hij wilde weten of Maharaj, over wie hij bijzondere dingen gehoord had, nog beter was dan hij. Maharaj ging gewoon door met zijn werk en bedankte voor alle uitnodigingen om te laten zien wat hij kon. Uiteindelijk probeerde de yogi hem te provoceren om toch iets te laten zien en dreigde dat hij Maharaj zou vervloeken waardoor hem iets overkomen zou.

Maharaj was totaal niet onder de indruk. Hij keek de yogi aan en zei, “Je mag misschien in staat zijn om duizend zonnen uit de hemel te laten vallen, maar mij kun je niets doen en je kunt me ook niet bang maken en nu ga je eruit”!

Harriet: Hoe zat het met jou? Waren er situaties waarin je voelde dat hij voor je zorgde, voor je lichamelijke en spirituele gezondheid?

David: Er is niets dat ook maar kan tippen aan het verhaal van Anna-Marie maar ik kan je ook iets vertellen over een ander bezoek aan Maharaj.

In 1980 wilde ik naar Maharaj maar zat totaal zonder geld. Ik kon niet eens een treinkaartje kopen en kon ook niet meer dan twee dagen in Bombay blijven. Ik accepteerde een uitnodiging om een voordracht over Bhagavan te houden tijdens een conferentie in New Delhi. Ik had wel als voorwaarde gesteld dat ik via Bombay kon reizen. Mijn treinkaartje werd betaald door de organisatoren en dus vormden de reiskosten geen probleem. Omdat ik

maar twee dagen in Bombay kon blijven, reserveerde ik de terugreis. In India moest je in die tijd minstens zeven dagen van tevoren boeken als je zeker wilde zijn van een bepaalde trein.

Ik hield mijn voordracht in New Delhi en nam de trein naar Bombay. In de locale trein die van het Centraal Station van Bombay naar Grant Road liep, werd behalve al mijn geld en paspoort, ook mijn treinkaartje naar Tiruvannamalai gestolen. De daad was op klassieke wijze gepleegd. Er is altijd een gedrang van jewelste. Iedereen probeert tegelijkertijd de coupe binnen te komen. Tijdens die veldslag lukte het iemand de onderkant van mijn tas open te snijden en mijn portefeuille er uit te halen. Mijn eerste reactie was eigenlijk bewondering. Het was heel professioneel gedaan.

De snee was een paar centimeter groter dan de omvang van de portefeuille. De hele operatie moet in een paar seconden zijn uitgevoerd.

Gelukkig zat het kaartje voor de locale train in mijn shirt. In die tijd moesten zwartrijders 10 roepies boete betalen. Had ik bij aankomst op Grant Road ook dat kaartje niet bij me gehad dan had ik zelfs die boete niet kunnen betalen. Ik denk dat ik nog een roepie klein geld in mijn zak had. Dat was dan mijn hele wereldse bezit. Ik wandelde naar de 10^e Khetwadi Lane, het steegje waar Maharaj woonde en investeerde al mijn geld in een kop thee en de ochtend krant. Het was nog vrij vroeg in de ochtend en ik wist dat het nog een paar uur kon duren voor een van mijn kennissen zou opdagen. Ik wilde niet naar binnen gaan om Maharaj te vertellen dat ik beroofd was. Ik had namelijk gezien hoe hij reageerde op mensen met hetzelfde probleem. Ik hoopte van een kennis wat geld te lenen en 's avonds bij iemand een plekje op de grond te vinden waar ik kon slapen. Zonder paspoort kun je in Bombay in geen enkel hotel inchecken.

Jean Dunn verscheen op het verwachte tijdstip en ik vertelde wat me overkomen was. Ik kende haar vrij goed omdat ze een aantal jaren in de Sri Ramanashram gewoond had voor ze naar Maharaj kwam. Ze leende me een paar honderd roepies en dat was volgens mij genoeg om een paar dagen in Bombay te kunnen blijven voordat ik terug zou reizen naar Tiruvannamalai via Madras. Maharaj had echter iets anders met me voor.

Iemand had hem toch verteld dat ik in de trein bestolen was en ik bereidde me dan ook voor op een uitbrander. Maharaj was echter opvallend vriendelijk. Hij sprak met een van de aanwezigen, een bankmanager, en vroeg hem of ik tijdens mijn bezoek bij hem kon logeren. Zo kwam ik tenslotte terecht in een mooi huis in een goede wijk van Bombay. Het was een groot verschil met mijn gebruikelijke logement waar ongedierte vrij spel had. Ik ging later die ochtend naar het station voor een duplicaat ticket. Tot mijn grote verbazing was bij de treinen naar Madras nergens mijn naam te vinden. In die tijd waren er nog geen computers. Alle reserveringen werden met de hand geboekt in enorme folioboeken. Een beschaafde, welwillende klerk (zoals je niet vaak tegenkomt als je in India op het goeroe pad bent!) was uren voor me bezig om al die boeken na te pluizen en mijn reservering op te sporen. Nu zitten er in iedere trein zo'n 750 passagiers en volgens mij waren er op de dag dat ik gereserveerd had, drie of vier treinen naar Madras. Na meer dan 2.000 namen te hebben doorgelopen, moest hij bekennen dat er op die dag voor mij geen reservering te vinden was. Ik begon te vermoeden dat er iemand was die wilde dat ik in Bombay bleef want fouten als deze komen in het systeem van de Indiase Spoorwegen hoogst zelden voor. Ik heb in India 27 jaar met de trein gereisd en het is me nog nooit overkomen dat een reservering bij een station niet bekend was. Ik had geen andere keus dan weer in de rij te gaan staan voor een nieuwe reservering. Ik betaalde met het geld dat ik van Jean geleend had. De eerstvolgende trein waar plaats was, vertrok pas twee weken later en dat betekende dat ik al die tijd bij Maharaj moest blijven.

Ik was met een paar centen op zak gekomen genoeg voor een bezoek van twee dagen. Wat gebeurde, was dat ik dank zij Maharaj en een mysterie bij de Indiase Spoorwegen, twee weken lang met alle comfort logeerde bij een devotee.

Ik keerde terug naar het huis van Maharaj en hoorde dat iemand hem had verteld van de voordracht over Ramana die ik een paar dagen daar voor in New Delhi had gegeven. Dat was iets dat ik liever stil wilde houden. Maharaj had zijn eigen opvattingen over niet verlichte mensen die het publiek toespraken over verlichting. Ik had die voordracht alleen gehouden omdat ik zo de kans kreeg hem weer te ontmoeten maar ik was bang dat hij met dit excuus geen genoeg zou nemen.

Ik merkte meteen dat hij op de hoogte was van die voordracht want zodra ik zijn kamer binnenkwam, vroeg hij me naar voren te komen. Ik ging bij hem zitten op de plek waar de vragensteller meestal zit.

“Neen, neen”, zei hij, “Kom naast me zitten en kijk de anderen aan”.

De moed zonk me in de schoenen. Wat hij ook van plan was, ik wist dat er iets zwaaide.

“Kijk eens naar mijn zaaltje”, zei hij, “Er zijn maar dertig mensen gekomen om naar me te luisteren” en hij keerde zich tot de aanwezigen, “David heeft onlangs een spirituele voordracht gehouden in New Delhi. Het schijnt dat honderden mensen naar hem hebben geluisterd. Hij moet dus een stuk beter zijn dan ik. Daarom krijgen we vandaag van David een voordracht te horen”.

Dit was nog erger dan wat ik vreesde toen hij me naar voren had riep. Ik probeerde zijn invitatie nog af te wimpelen maar merkte al gauw dat hij daar niet op inging. Ik gaf nu in vijf minuten een samenvatting van de toespraak die ik in New Delhi gehouden had.

Het ging over wat volgens Bhagavan de overeenkomst was tussen de weg van overgave en die van zelfonderzoek. Een van de vertalers vroeg me langzaam te spreken zodat hij voor Maharaj simultaan kon vertalen. Gedurende de voordracht keek Maharaj me heel aandachtig aan. Ik dacht dat hij klaar stond me te onderbreken zodra ik iets zou zeggen waar hij het niet mee eens was. Ik kwam aan het einde van mijn betoog zonder interruptie of schampere opmerking van zijn kant. Ik vond dit op zich al een hele verdienste.

Toen ik klaar was, keek hij me aan en zei op een vrij milde toon, “Met alles wat je zei, kan ik het niet oneens zijn. Alles klopte”.

Opeens veranderde hij van toon en zei kort en krachtig, “Als je nu maar niet de wereld rond gaat om te vertellen hoe je verlicht kan worden zolang je zelf nog niet in die staat verkeert. Anders word je net zo iemand als die Wolter Keers”.

Ik heb eerder al vermeld wat hij vond van Wolter Keers en diens spirituele activiteiten. Dit was dus een lot dat ik mezelf besparen wilde. Dit gesprek vond drie en twintig jaar geleden plaats. Ik heb dan ook sinds die tijd geen openbare voordrachten meer gehouden.

Ik moet nu mijn verhaal bekorten om bij het eind te komen. Ik kwam dus twee weken later terug in Tiruvannamalai. Ik had geen inkomen, geen uitzicht op enig geld van wie dan ook en ik had een schuld aan Jean van een paar honderd roepies. De volgende morgen ging ik weer aan het werk in de bibliotheek van de Ashram en vond op mijn bureau een oranje enveloppe met mijn naam. Ik maakte hem open en vond wat bankbiljetten. Ik telde ze na en merkte dat het precies hetzelfde bedrag was dat van mij in Bombay gestolen was. Geen roepie meer en geen roepie minder.

Geen enkele indicatie wie het geld daar neergelegd had en er is ook niemand komen vertellen dat hij of zij er voor verantwoordelijk was. Voor zover ik weet, was er niemand in Tiruvannamalai die van de diefstal afwist. Ik had het nog aan niemand verteld en toch verscheen nog geen vierentwintig uur na mijn terugkomst die enveloppe.

Ik denk dat het hele verhaal geregisseerd was door de kracht die de belangen behartigt van devotees die graag bij de goeroe willen zijn. Die kracht bracht me naar Bombay, stal mijn geld, mijn treinkaartje, verdonkeremaande alle sporen van mijn reservering in de boeken van de Spoorwegen, zorgde ruim twee weken lang voor uitstekende accommodatie en bracht me terug naar Tiruvannamalai waar een anonieme donor er voor zorgde dat ik al mijn geld weer terugkreeg.

Harriet: Waar logeerde je anders als je in Bombay was? Waar vonden andere devotees die op bezoek kwamen, hun accommodatie? Waar werd gegeten en waar sliepen jullie? Ik vraag dit omdat er bij Maharaj geen ashram was of een centrum waar de devotees terechtkonden.

David: Dat hing af van je financiële middelen. Bombay is altijd al een dure stad geweest. Als je niet veel geld had, dan was je keuze heel beperkt. Sommige van mijn vrienden logeerden in een Boeddhistische ashram maar dan moest je meedoen met een aantal rituelen. De meesten van ons hadden daar geen zin in. Die rituelen hadden meestal plaats op dezelfde tijd dat we bij Maharaj moesten zijn. Dan waren er nog andere opties maar die waren weer verder weg of je moest ook met bepaalde activiteiten meedoen. Soms waren er heel vreemde regels waar we niets mee konden. Ik was niet geïnteresseerd in die plekken en logeerde altijd in een goedkoop logement ongeveer 200 meter van het huis van Maharaj aan hetzelfde steegje. Het logement heette “the Poornima” en velen van ons die weinig geld hadden, kwamen er terecht. Volgens mij moest je 22 roepies betalen voor een tweepersoonskamer, een redelijk bedrag voor Bombay in die tijd. Een paar straten verderop was een etablissement waar men goedkope lunches serveerde aan mensen die in de buurt werkten. Je zat dan op de lemen vloer want er waren geen tafels of stoelen. Voor anderhalve roepie kreeg je echter een prima lunch met chapatties, dhal en groenten. (Door de inflatie zijn de prijzen in India van de jaren 70 tot het jaar 2005 ongeveer vertienvoudigd. Noot vertaler)

Als je voor het eerst kwam vroeg Maharaj altijd waar je logeerde. Als je zei, “Poornima”, dan wist hij dat je niet veel geld had of zuinig met je geld omsprong. Hij kon het wel waarderen als mensen geen geld verspilden en nergens meer betaalden dan nodig was. Maharaj was zijn leven lang zakenman geweest en wist wat de roepie waard was. Het irriteerde hem behoorlijk als hij zag dat Westerlingen geld verspilden of wanneer ze zich lieten afzetten. Op een morgen zag ik hoe bezoekers hem bloemen en lekkernijen aanboden.

Er waren mensen die hem bloemen gaven om de portretten te decoreren voor de goeroe poedja die iedere morgen plaats had. Anderen kwamen met lekkernijen die aan het eind van de bijeenkomst als prasad onder de aanwezigen verdeeld werden. Die dag stonden drie westerse vrouwen voor hem met ieder een bos bloemen. Het was hun bedoeling dat die bloemen een plaats kregen in de vazen die bij Maharaj stonden. Hij vroeg de eerste vrouw hoeveel ze betaald had en toen ze dat vertelde, keek hij geïrriteerd. Ze had zich laten oplichten, zei hij boos en weigerde de bloemen aan te nemen. De bloemen van de tweede vrouw was hetzelfde lot beschoren. Die van de derde vrouw werden aangenomen. Zij had afgedingd en een redelijk prijs betaald.

Devotie speelde blijkbaar geen rol als het er om ging of je bloemen geaccepteerd werden. De beste manier om je bloemen in zijn vaas te laten komen was er stevig over af te dingen tot je een prijs betaalde die volgens hem klopte.

Nu we het over bloemen hebben; ik moet even iets zeggen over de bhajans en de goeroe-poedja die plaats had tussen de meditatie en de eigenlijke satsang. Het was het enige moment waarop Maharaj toeliet dat men hem een bloemen-mala omhing. Nadat hij die mala geaccepteerd had, stond hij dan in het midden van de kamer en sloeg de cimbale tegen elkaar op maat van de bhajan die dan gezongen werd. Meestal had hij dan zijn ogen gesloten. Aanvankelijk gebruikte hij de kleinste cimbale die ongeveer zes centimeter in doorsnee waren. Als de bhajans eenmaal goed op gang waren, zou hij steeds grotere cimbale gebruiken die iemand hem aanreikte. De grootste cimbale hadden de omvang van grote pannendecksels. Ze waren zo groot dat ze een oorverdovend geluid maakten. Zelfs een paar straten verderop waren ze nog te horen. Als Maharaj aan de grootste cimbale toe was, was hij al met zo veel mala's omhangen dat hij vrijwel aan het oog onttrokken was. Soms was hij met een halve meter dikke laag bloemen omhangen. Het was onmogelijk die grote cimbale tegen elkaar aan te slaan zonder de bloemen stuk te slaan. Maharaj sloeg de cimbale altijd met gesloten ogen en iedere keer als hij ze tegen elkaar sloeg, vlogen de bloemen in het rond. Tegen de tijd dat alles voorbij was, was de vloer bedekt met wat er van die bloemen over was. Het was altijd een prachtig gezicht en ik kon er nooit genoeg van krijgen te zien hoe hij die cimbale tegen elkaar sloeg en de bloemen rond vlogen.

Om terug te komen op zijn extreme zuinigheid. In 1979 logeerde in de "Poornima". Ik wilde twee weken bij Maharaj blijven voor ik terug vloog naar Engeland. Het was mijn eerste bezoek aan mijn familie sinds ik in 1976 naar India was gegaan. Mijn moeder had me een ticket gestuurd omdat ze voelde, wellicht terecht, dat als zij mijn ticket niet betaalde, ik waarschijnlijk nooit meer thuis zou komen. Voor vrienden in Engeland moest ik een aantal exemplaren van "I Am That" meenemen. Omdat het boek in Engeland ongeveer tien maal zoveel kostte als in Bombay, hadden devotees die ik kende bij mij een goedkoop exemplaar besteld. Ik verscheen in de kamer van Maharaj met deze stapel boeken en vroeg of hij ze allemaal wilde signeren voor hen die er in Engeland op zaten te wachten.

Hij keek me eens wantrouwig aan en vroeg, "Ik dacht dat je geen geld had. Hoe kom je aan het geld om al die boeken te kopen"?

Ik antwoordde, "Ze zijn niet voor mij. Ze zijn voor mensen in Engeland die de hoge prijs daar niet willen betalen. Ze hebben me gevraagd de Indiase uitgave mee te nemen".

Toen ik vertelde wat de verkoopprijs in Londen was, was hij ontzet.

"Neem er zoveel mee als je dragen kan! Niemand zou zoveel voor een boek moeten betalen".

Hij pakte zijn pen en begon enthousiast alle boeken te signeren.

Harriet: Ben je bij hem blijven komen tot zijn dood? Waar was je bij zijn laatste dagen?

David: Neen, ik wilde er niet bij zijn. Ik wilde niet meemaken hoe hij langzaam dood ging. Ik wilde mijn herinnering bewaren aan een man die bruiste van energie, iemand die de belichaming was van een wonderbaarlijke levenskracht. Ik wist dat hij zich niet geïdentificeerd had met zijn lichaam. Toch wilde ik er niet bij zijn om te zien hoe kanker hem langzaam reduceerde tot een invalide. Ik kan me niet herinneren wanneer ik hem voor het laatst gezien heb maar in die tijd kon hij nog zonder veel moeite praten.

Ik heb nog niet verteld hoe Maharaj voor de doorstroom in zijn kamer zorgde. Je moet dat wel weten om te kunnen begrijpen wat nu komt. Vanwege de beperkte ruimte mocht men in het algemeen maar twee weken bij hem blijven. Iedere dag kwamen er nieuwe mensen en er was gewoon te weinig ruimte voor een ieder om op de grond te zitten.

Zodra Maharaj zag dat het te vol werd, pikte hij er mensen uit die er het langst geweest waren en zei, “Jullie kunnen nu gaan. Er zijn nieuwe mensen en we hebben te weinig ruimte”.

De mensen die hij geselecteerd had, moesten dan vertrekken maar als ze nog steeds interesse hadden, mochten ze na een paar maanden weer twee weken terugkomen. Dit was het systeem waar we ons aan hielden: twee weken hier werden gevolgd door twee of meer maanden ergens anders. Als ik weer kwam, vertelde ik hem meestal meteen dat ik mijn terugreis over twee weken al gereserveerd had. Hij rekende er dan op dat ik op die afgesproken dag vertrok.

Van mijn laatste bezoek weet ik me te herinneren dat ik probeerde een paar dagen langer te blijven dan gepland. Ik weet nog dat ik een paar dagen ergens in een hoekje ging zitten in de hoop dat Maharaj me niet kon zien. Hij wist dat mijn tijd er op zat. Op een morgen kwam ik te laat binnen voor mijn plek in het hoekje. Ik was ergens door opgehouden. Ik kwam nu vrij dicht bij Maharaj te zitten en blokkeerde in feite het zicht van de mensen die vlak achter me zaten. Nu is het zo dat ik 1.85 meter ben. Ik heb korte benen en een opvallend lange rug waardoor als ik op de grond zit met mijn hoofd op dezelfde hoogte zit als iemand die ruim 1.90 meter is. Uiteraard wilde Maharaj op die ochtend in gesprek met degene die vlak achter me zat, iemand die een stuk korter was dan ik. Met weinig succes probeerde ik mezelf weg te moffelen en probeerde Maharaj langs me heen te laten kijken. Het hielp niet want ik had te weinig ruimte om te manoeuvreren. We zaten als sardientjes in een blik.

Tenslotte keek Maharaj me aan en zei op enigszins geïrriteerde toon, “Waarom leg jij nog beslag op de vloer? Ik kan de mensen achter je niet zien. Jij zit vol kennis. Je zit zo vol met kennis dat het je oren uitkomt en een troep maakt op mijn tapijt. Je kunt nu gaan en plaats maken voor de anderen”.

Dat was de laatste keer dat hij tegen me sprak. Deze steken onder water beschouwde ik als een zegen, een soort overgangsrapport. Ik ben die dag vertrokken en ben nooit meer terug geweest.

In de maanden die volgden kreeg ik berichten over zijn slechte gezondheid maar ik heb nooit de behoefte gehad nog eens terug te gaan. Dat wil zeggen tot hij ineens in een droom verscheen en me vertelde dat ik bij hem moest komen. Het was zo’n heldere droom dat ik ervan wakker werd. Ik lag daar in bed en vroeg me af of hij me werkelijk gezegd had te komen of dat het gewoon mijn onderbewustzijn was die een stille wens kenbaar maakte om hem nog eens te zien. Ik viel weer in slaap zonder dat ik daar achter kwam.

Een paar minuten later verscheen Maharaj opnieuw in mijn droom, keek me aan: “Ik zei toch dat je moest komen. Waarom vertrouw je me niet”?

Ik werd wakker en wist dat hij wilde dat ik kwam. Misschien wilde hij mijn ego nog eens flink aanpakken. Ik ben niet gegaan en weet nog steeds niet wat me toen weerhouden heeft. Het was kort voor hij in 1981 overleed. Ik zou met een aantal redenen kunnen komen maar er is er niet een die geloofwaardig klinkt of waar ik echt achter kan staan. Ik kan geen echt excuus bedenken waar mijn geweten vrede mee heeft.

Harriet: Heb je nog meer dromen gehad? Vroeg hij nog eens om te komen?

David: Neen, alleen deze ene nacht vroeg hij me te komen. Na zijn dood begon ik regelmatig heldere dromen te krijgen waarin ik hem in zijn kamer opzocht. Ik ging dan de trap op en zag hem dan zitten op de stoel waar hij meestal op zat tijdens de satsang. Met mijn dromenlogica probeerde ik er achter te komen waarom Maharaj er nog was en waarom hij nog satsang gaf. In de droom was er een deel van mij dat wist dat hij dood was. Een ander deel zag dat hij nog leefde en in zijn vertrouwde hoek onderricht gaf. In die dromen kwam ik soms tot de conclusie dat hij helemaal niet dood was. Hij deed maar net deed alsof en wachtte gewoon tot de menigte vertrokken was. Daarna zou hij terug komen met een kleine groep mensen die ook in het complot betrokken waren. Mijn droom brein ontwikkelde dit soort verhalen maar zelfs in de droom raakte ik er nooit van overtuigd. Ik wist dat er iets niet klopte maar ik kwam er maar niet achter wat dat was.

Dit soort dromen gingen door in de jaren 80 en zelf de jaren 90. De laatste droom hierover was anders. Ik bevond mij in een kamer van de medische kliniek van de Ramanashram waar Maharaj een groepje mensen onderwees. Dit was vreemd want ik had nog nooit eerder van hem buiten zijn kamer gedroomd. Ook de mensen waren anders. Het waren niet de Indische gezichten die ik bij eerdere dromen in zijn kamer gezien had. Het waren nu allemaal Westerlingen, mensen die ik goed kende. In deze droom was geen twijfel, geen verwarring over de vraag of hij nog leefde en waarom.

Ik keek naar Maharaj, keerde me tot mijn vrienden die met hem op de grond zaten en zei met een groot gevoel van opluchting, "Kijk, wat heb je verteld! Hij leeft! Hij is helemaal niet dood! Hij leeft nog steeds".

De droom stopte en ik heb daarna nooit meer over hem gedroomd.

Harriet: Hoe verklaar je dit nu allemaal? Wat betekent het voor je?

David: Ik heb Freud hier niet bij nodig. Maharaj is niet doodgegaan omdat hij nooit geboren is. Hij leeft als het Zelf in mij. Hij kan niet sterven. Hij is in mij en wacht zijn tijd af. Hij wacht tot de woorden die hij hier binnen geplant heeft 'mij' en mijn bekrompen wereldje vernietigen. Ik weet dat hij mij niet heeft opgegeven en ik weet ook dat hij op een goede dag de zaak zal overnemen.